

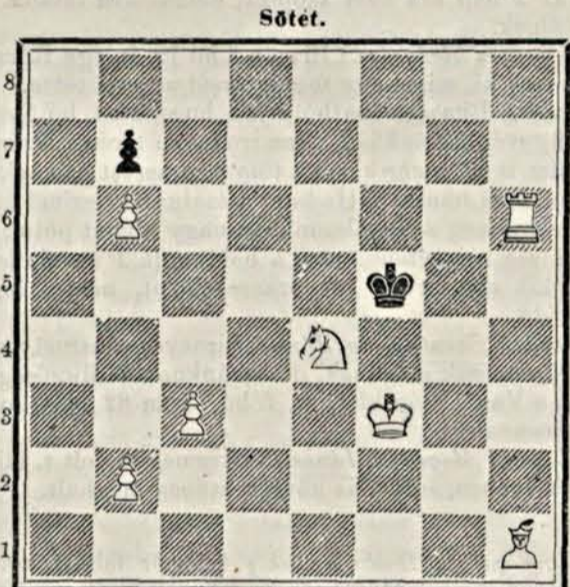
Kedd, jun. 17. Artót Dásiré k. a. föllépteül : „Hunyady László.“ Opera 4 felv. Erkel Ferenczöl. Roppant közönség, nagy lelkesedés. A vendégművész mint Gara Mária most még inkább meghódítja a halgatóság rokonszenvét, mint multkor.
Szerda, jun. 18. Az írói segélyegylet javára, műkedvelők által : „Tíz a zárdában“ és „Egy kis szívesség“ című egy felvonásos vígjátékok.
Csütörtök, jun. 19. A szent ünnep miatt a színház zárva volt.

Budai népszínház.

Jun. 13. „A két magyar király“ vagy : „Párbaj mint istenítélet.“ Színmű 3 felv. Szigligetiöl.
Jun. 14. „Ciszmadia, mint kísértet.“ Népszínmű 3 felv. Szigligetiöl. Bihari betegsége miatt Sas urat Molnár személyesítette, kissé nagyon is feszesen.
Jun. 15. „A kétszarvu ember.“ Színmű 4 felv. Jókai regénye után Benedek Józseföl. A darab elég érdekes arra, hogy a közönség, legalább egyszer, élvezetet leljen benne. A szereplők mind jól viselték magukat, csak abban hibázták el, hogy szerepeiket elfelejtették megtanulni, annyira, hogy némelyek közülük tertit érdemeltek. Csapán Molnár érdemel elismerést játékaért.
Jun. 16. „A fogház.“ Vígjáték 4 felv. — Száraz Jónás, a jámbor könyvmoly jellemének kidomborítása Biharinak eléggé sikerült. Szépné Rózsát oly szeretetreméltóan adta, minőnek az ő alakjait látni szoktuk. De Libera Gizellának az á' menet a szerelembe épen nem sikerült, a mi pedig Biri szerepének fénypontja.
Jun. 17. „A nagy világ divatja.“ Vígjáték 4 fel. Jó előadás, a képzeltető legkisebb közönség előtt.
Jun. 18. „A lowoodi áru.“ Dráma 3 felv.
Jun. 19. Nem volt előadás.

SAKKJÁTÉK.

130-ik sz. feladvány. — Bankos Károlytól (K.-Sz.-Miklóson).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

25-ik sz. játszma (Futár-csel).

CSERESNYÉS ISTVÁN és ZÁRY ZSIGMOND között. — Pesten, 1862. apr. 27-én.

Világos (Cseresnyés).	Sötét (Záry).	Világos (Cseresnyés).	Sötét (Záry).
1) e2-e4	e7-e5	13) Fa3-c5	Bf8-e8
2) f2-f4	e5-f4	14) Ba1-e1	Hd5-e3
3) Ff1-c4	d7-d5	15) Fc5-e3	f4-e3
4) Fc4-d5	Hg8-f6	16) Be1-e3	Fc8-e6
5) Hb1-c3	Ff8-b4	17) Be3-e6	f7-e6
6) Hg1-f3	c7-c6	18) Hf3-g5	h7-h6
7) Fd5-b3	Fb4-c3	19) Hg5-e6	Vd8-b6+
8) b2-c3	Hf6-e4	20) Kg1-h1	Kg8-h8
9) Fc1-a3	e6-c5	21) Vd2-c3	Be8-e6
10) 0-0	0-0	22) Vc3-e8+	Kh8-h7
11) d2-d3	He4-c3	23) Fb3-e6	h6-h5
12) Vd1-d2	Hc3-d5		

Világos 5 lépés alatt matot ad.

A 125-ik számú feladvány megfejtése.
(Bankos Károlytól Kun-Szent-Miklóson.)

Világos. Sötét.
1) Hf7-g5 : : : : : g7-g6
2) Hh7-f6 : : : : : Kh4-g5
3) Hf6-g8+

Helyesen fejtették meg. Veszprémben : Fülöp József. — Nagy-Marján : Beóthy Maris. — Nagyváradon : báró Meszéna István. — Török-Szent-Miklóson : Frankl A. — Kényszeren : Hevesi. — Parabutyban : Rothfeld József. — Pesten : Cselkó György. — Jánosiban : Keszer István. — Alsó-Vályon : Kallos Károly.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1862.

XXVII. sz. feladv. — Pollay Móricztól (Kolozsvárott).

Világos indul, s 2-ik lépésre matot mond.

Szerkesztői mondanivaló.

6074. Vésse. Sz. S. Az arcképet visszaküldjük. Az újabb ajánlottra nézve csupán az életrajz elolvasása után nyilatkozhatnánk határozottan. A V. U. idei első félévi folyamából teljes példánnyal nem szolgálhatunk. Egyes hiányzó számokat szivesen pótolunk, a mennyiben el nem fogytak.
6075. Marczal. Cs. A. Semmi „pellengér“. Szivesen vesszünk minden jóakaratu, komoly irányu csatlakozást. A cikket nem sokára adjuk.
6076. Keeskemét. B. M. Az arckép eléggé érdekes, hogy vele a közönséget megismertessük. Mihelyt rákerül a sor, sietni fogunk a közlésre.
6077. K.-Sz.-Miklós. B. K. Ámbár a nevet már más uton volt alkalmunk megismerni ez új teren is szivesen üdvözljük. A cikket értelmesen, népszerű modorban van írva.
6078. Eperjes. M. A. Sajnáljuk, hogy az „eperjesi sétány gyönyöreit“ nagyon is világosan elbeszélő cikket közze nem tehetjük. Az effélet csak négy szem között lehetne elbeszélni; hanem azért jó volna, ha az eperjesi rendőrség több szemmel nézne azon sétánybeli gyönyörökre. Csapán egynek örvendünk, annak, hogy őt újra láthattuk és hallhattuk.
6079. Nagyvárad. K. P. Söt inkább; épen nem feledeztünk meg ígérteinkről. Lapunk egyik közelebbi száma hozandja az Akadémia palotájának módosított, véglegesen elfogadott tervrajzát, az illető magyarázattal együtt.
6080. Nyitra. L. K. Ganz budai vasöntője egyike a legnagyobb szerű ipartelepnek az országban. Lesz alkalmunk, nem sokára ezt is bővebben megismertetni.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-		☾ Hold-	
				kelet	nyug	kelet	nyug.
Junius		Jun. (6)	Siv.	6.	p.	o.	p.
22 Vasár.	E 2 Krisztin.	E 1 Tr. Á.	10 G 2 Timot	24 Ákos	4	4	1 35 12 48 3 45
23 Hétfő	Szidonia sz.	Szidonk.	11 Bertalan	25 Szid.	4	5	1 48 1 12 4 47
24 Kedd	Ker. János	Iván	12 Onophriu	26 Iván	4	5	2 1 1 46 5 46
25 Szer.	Prosper püs.	Mártha	13 Aquilius	27 Már	4	6	2 14 2 26 6 39
26 Csüt.	János és Pál	Jeremiás	14 Elizeus pr	28 Jer.	4	6	2 27 8 14 7 26
27 Pént.	Lászlókirály	László	15 Almos	29 Lászl	4	7	2 39 4 8 8 5
28 Szomb.	Leo pápa	Arszlán	16 Tichó, Em	30 J 3 S	4	7	2 52 5 9 8 39

Holdnegyed : ● Ujhold 27-én, 8 óra 10 percz reggel.

TARTALOM.

Egressy Gábor (arckép). — Szegény ember dolgát boldog Isten birja. Soós Miklós. — Delejes álom (Mesmerismus). (Vége.) Dr. Brocken József. — Torna vara s a Bebek-nemzettség (képpel). Lehoczky Tivadár. — Képek a hazai népeletről XXI. (Képpel). — Természettani katekizmus (Vége). Szeremlei Samu. Verőcze és vidéke. — Levelek a londoni kiállításról XIII. Dr. Tótkés. — Egyveleg. — Tarház : A tudóvész új gyógy-módjáról. Dr. Kraus Vilmos. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló — Heti naptár.

Uj előfizetési hirdetés!

VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi első félévi folyama junius végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. féléves előfizetőinket, hogy előfizetéseiket idejekorán megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek :

1862-ik évi második félévre postán küldve vagy Budapesten házhoz hordva :

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok együtt félévre (jul.—dec.) 5 ft. — kr. Csapán Vasárnapi Ujságra félévre (juli—december) . . . 3 „ — „ Csapán Politikai Ujdonságokra félévre (juli—december) . . . 2 „ 50 „

Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik. — Pest, juniushban 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt)

Melléklet : Előfizetési felhívás a „Jövő“ 1862-ik évi juli—decemberi folyamára.

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak. : magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1 1/4 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás : magyar-utca 1. szám.)

Simor János, győri püspök.

Ritka ember az, ki, férfikorának legvirágzóbb szakában, kitűzött pályájának legmagas polezára feljuthat; még ritkább az, ki e polezon nem tétlenül, mintegy kábitó dicsőségében vesztelve, nem csupán elért fényes állása sugaraitól véve ragyogását éli napjait; hanem kitünő helyzetének minden előnyeit, hatalmas befolyását a közjónak előmozdítására használja.

Ezen ritka, valóban hivatott férfiak közé tartozik Simor János győri püspök, kinek a tudomány és művészet körül érdemeit szándékunk leginkább e rövid vázlatban érinteni.

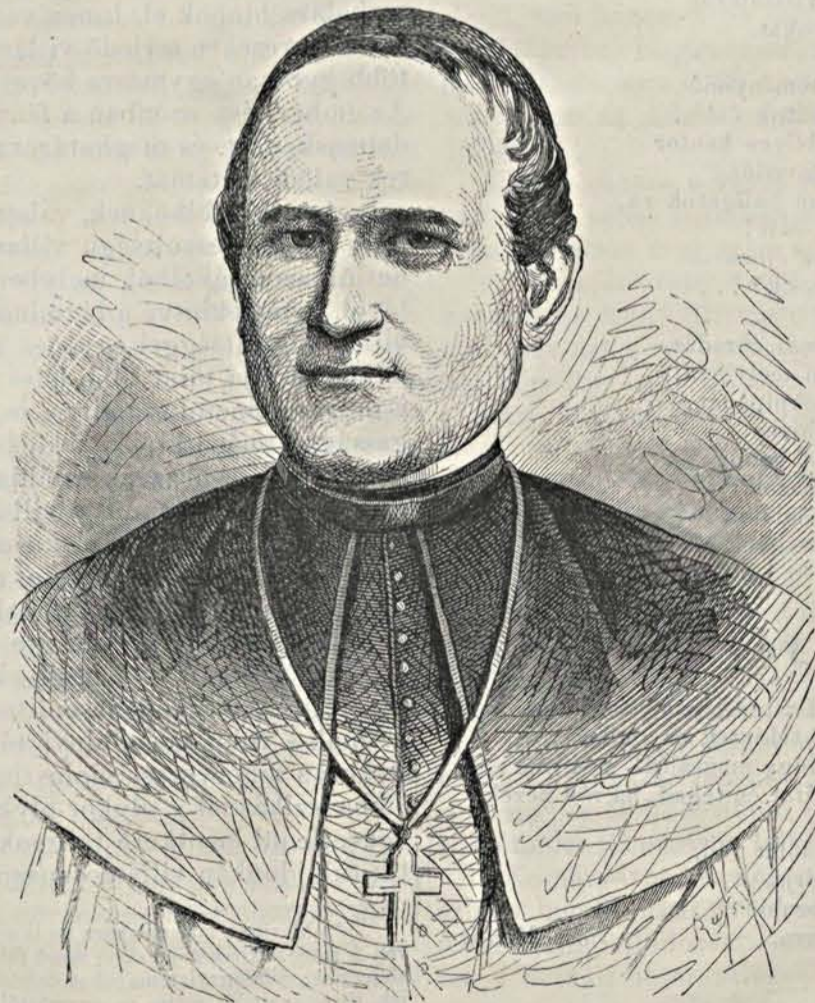
Székes-Fehérvári jómódu polgári szülők ivadéka levén, ott végzé gymnasialis tanulmányait; később az esztergami főmegyébe növendéknek beiratván, fiatalsága miatt a pozsonyi Loosy-féle Americanumba küldetett. A bölcséleti és theologiai tudományokat Nagyszombatban és a bécsi Pazmaneumban tette magáévá. Mint fölszentelt pap a pesti terézvárosi segédlelkészségen kezdé pályáját. Harmadfél év mulva a magyar kir. egyetemnél alkalmaztatott vallás-tanári és hitszónoki minőségben, egy rövid év lefolyása után Bécsbe ment, hogy ott a Pazmaneumban a tanfelügyelői állomást elfoglalja. Ezen hivatalkodása második évében a bajnai plébániát nyerte el; de már négy év elteltével újra, mint a theologia tanárát és helytartót titoknokot, találjuk a főmegye székhelyén. Innen császári udvari káplánnak, és a felsőbb theologiai intézet tanulmányi kormányzójának nevezetett ki Bécsbe; majd fehérvári kanonoksággal, a vallás- és oktatási miniszteriumnál tanácsosi ranggal; széplaki apátsággal tisztelettek meg, mig mintegy husz évi pályán, a papi hivatalkodás minden nemével megismerkedvén, 1858-ik évben a győri püspökségre nevezetett ki.

Mint képzé magát ezen csodálatosan gyors pályán, mint használ fel a fővárosban minden perczét önművelésére, tanúsítják a tudomány minden ágában szerzett bő és alapos ismeretei, azon józan

tapintata, melylyel céljainak elérésére a legalkalmasabb eszközökkel él, mindenek fölött pedig magas egyházi állásában — alig négy éves — működése alatt létrehozott üdvös intézkedései. Az egyház fénye, a megyei papság tudományokbani haladása, az alatta állóknak jóléte, a hazai irodalom és művészet pártolása, ezek ama vezéreszmék, melyek minden léptét irányozzák, és haladásra serkentik.

Simor püspök nem költ fényes palotákra, ezekbe kerülő vendégeskedésekre, hiu anyagi célokra; — háza és háztartása magas állásához képest lehetőleg egyszerű, csaknem polgári : az ő fényűzése az Isten háza pazar díszítésében áll; mert ennek ragyogását mindennek eléje teszi — az ő szenvedélye a keresztyén művészet ápolása, a növendék czélszerű elrendezése, a könyvtárak bővítése, óvodák, kórházak, iskolák felállítása! Azt tartja ő, hogy a püspöki javadalom az Istené és a szegényeké; ő ezeknek atyailag hű számadó gondnoka; de látszik is minden nyomán, minden bármily költséges vállalata sikerében az Isten áldó keze! Daczára annak, hogy gyakran és pedig üres erszenynyel többféle vállalatba kapott; daczára annak, hogy jól rendezett birtokait és gazdaságát évenként valami csapás éri, még a mihez hozzáfogott, szerencsésen végbe is vitte.

Ki ezeket tulságosoknak, ok nélkül hízolgóknak véli, nézze meg Győrött az oly dúsan, egészen korukbeli stylben újított püspök-udvari, és a székesegyház melletti — hédervári — kápolnát, és be fogja vallani, hogy honunkban ezeknél szebb imaházakat nem látott. A székesegyház remekművekkel, szobrászati, festészeti s a művészet mindennemű tárgyaival díszítettik. A tervezett új oltárkép mintegy 10,000 ftba fog kerülni — a föltár újítása, az egész szép templom tisztítása tán még kétszer annyiba. És mindezekon kívül még a püspök védnöksége alatt álló falusi templomok közül évenként egy-egy megújittatik, díszesítettik.

SIMOR JÁNOS, GYŐRI PÜSPÖK.

+ 1891.

A villámok.

A mintaszerű kisebb papnövelde, a nem régen e lapokban is rajzban közlött győr-szigeti apolda, a Rákoson a püspöki lakban költségesen fölszerelt, hazánkban egyedüli, üvegfestmények készítésére szolgáló kemence; a keletkező, már is 20,000 darabból álló könyvtár; a tervezett nagyszerű seminarium, mind arra mutatnak, mit lehet okosan gazdálkodva teremteni; valóságoslag pedig sokkal kihatósabb terveknek kezdeményei. Nincs magasztos honi vállalat, melyben a győri püspök tetemesen részt nem venne. Nem említjük, hogy a jól fölszerelt, a fővárosiakkal vetélkedő győri nyomda, többnyire általa pártolt munkák alatt izzad; nem említjük, hogy festőink közt egyet Rómában, egyet Münchenben ösztöndíjjal segít; nem azt, hogy sz. István kezére való díszes szekrényt ő indítványozott és terveztetett, hogy Lippert művész hazánkiát csak azért vitte magával legközelebb Rómába, hogy ez a keresztyénség öt városában, és visszatérve, Franciaország ódon, remek templomaiban, anyagot, testet találjon; — mindezeket a hazai lapok és a mi lapunk is többször említé.

Bizonyos az, hogy ily erélyes, ily határozott, Istenben bízó, semmi által vissza nem riasztható, tiszta és állhatatos jellemű a haza művelődési ügye sokat várhatni, fel van jogosítva! Adja az ég, hogy ezen nagyszerű kezdemény, csakugyan kezdeménye legyen a régóta pangó magyar művészet újjászületésének; — hogy a buzgó egyház nagy életének ez utáni szakában nemes törekvéseinek teljes sikerét láthassa, élvezhesse.

Kántor halála.

Ki e világból annyi jó keresztyént
Kíéneklél, míg sirt a gyászmenet . . .
Most halva fekszel s nincs ki eldalolja
Fölötted az utolsó éneket!
Ki fogja majd, ha jó a csendes este,
Ezentul inni gyöngé jó borom?
Hová lett az én gyakori vendégem,
Hová lett az én édes kántorom?

Ó nincs többé! s míg én kesereg érte,
A nyulak a mezőn örvendenek;
Haj, egykoron remegtek ők, midőn még
Fegyvert fogának e hideg kezek!
Dermedt az ajk, mely olyan jó ízűen
Beszél a harcból szép kalandokat,
S én újra láttam hozzám visszatérni
Zöld ággal a fehér galambokat.

Fehér galambok, hűséges reményim!
Szívem beteg, oh gyógyítsátok őt! . . .
Hadd el koporsó, jer kedélyes kántor
És szórakoztass engem szenvedőt.
Mondj éleket, habár nem hallgatók rá,
De lelkemnek az olyan jól esik!
Egyetlen csillagom valál az éjben —
Hát már ez a csillag is lecsik? . . .

Minden hiába, többé föl nem ébredsz
S én meggyászolok szívem mélyiben!
Nekem testáldad nagy tájékpipádat,
Megtartom azt és őrizem híven.
Eszembe jutsz erről, szívan belőle . . .
S míg torodat ünneplik amazok:
Szobámban itt keservesen dalolva
Ki elsirat, a kántor — én vagyok.

Balogh Zoltán.

Érted sirja . . .

Érted sirja az én lelkem
Azt a sok bús, bánatos dalt,
Te vagy oka, hogy az öröm
Dalaimból végkép kihalt . . .

Miattad lett oly borongó
E tekintet, ez a lélek . . .
Hogy megsajnál, a ki rám néz,
Mint én téged, ha rád nézek . . .

Hazám! minden gondolat rád,
Örömmel egy új sirja,
S minden dalom leboruló
Szomorúfűt lesz e sirra.

Soós Miklós.

Ez egyszerű néven nevezetnek azon nagyszerű fényjelenségek a légkörben, melyek a természet óriás villanygepezetén a szabadabb lett + és — villanyosság kisütődésekor mutatkoznak. És nem egyebek a villámok, mint terjedelmes villanyszikrák, melyek egyik felhőrétegből (conductorból) az ellenkező villanyossággal bíró másik felhőrétegbe, vagy onnan a földre lepattanva, szinte a gondolat sebességével végzik pályájukat. Noha a villám gyakran mérföldekre terjedő utat végez: mindazáltal annak tartama, azaz, azon idő, mely a villám születése és enyészete között esik, *Arago* szerint másodpercznek ezredrészénél kevesebb.

Hogyan? . . . rövidebb volna egy m. percz ezredrészénél? Képzelem, találkoznak, kik kételkedőleg csóválják fejüket, mondván: Hiszen mi egyes villámot is közel fél m. perczig látunk, már pedig a villám életének addig kellett tartania, meddig az a villám-lásban nekünk nyilatkozott. Hogy ezen ellenvetésre felelhessek, bocsánatot kérek a következő rövid kitérésért:

Mi a villámokat mindig tovább látjuk, mint valósággal tartanak. Csalódásunk oka abban rejlik, mert a fény behatása szemünkben az ideghártyán oly nyomot hagy vissza, melyszerint ez, amannak megszűnté után nem enyészik el azonnal, hanem mint hű utóképe az eredetinek, az agyvelőre folyton vitélik. Ezen utóképek tartóssága, a fény fokozatával arányos; igen hatályos fénynél $\frac{1}{3}$ m. percznél tovább is tarthat. E körülményből ered azon tümeny, miszerint egy tűzképi mozgó test (meteor, hullócsillag stb.) azon egész pályán, melyet 0,1 (vagy — fényhatályának fokozata szerint — 0,34) m. percz alatt elvégez, minden ponton egyszerre — mint egy tűzszalag látszik; holott maga a világló test, megfűtött pályájának csupán végpontjában létezik. Kétségkívül nincs az olvasók közt senki, ki e tümeny gyakorlati példáját a tüzes tűzőgnek gyors körbecsúválásakor ne tapasztalta volna. Világos tehát, hogy a villámokat is, az utóképek tartóssága szerint, valódi tartamuknál tovább kell látnunk. Továbbá, ha egy darab tüzes szén, egy eléje helyezett forgó kerék fényhatlan küllői által minden m. perczben nyolcszor szemünk elől eltakarattik; vagy ha oly láng, mely középszerű fényvel bír, — alkalmas készüllet segítségével — egy m. percz alatt szinte nyolcszor kioltattot, és mindannyiszor ismét meggyújtattot: dacára az okozott fényszüneteknek, amott zavaratlan folytonossággal izzó szén, emitt nyugodt egyformasággal égő lángot szemlélünk; és ha különben nem tudnók a fényszakok tényleges eseteit, biz azokat nem mindenki szakálára hinnók el. Innen van, hogy nagy égháborukor gyakran másodperczekre terjedő villámfényt látunk; de ez nem egy, hanem több gyorsan egymásra következő villanykisütődések eredménye. Az emberi ész azonban a fénybenyomás konfuziója fölött is diadalmaskodott, és meghatározza szigorú pontossággal a fényjelenségek valódi tartamát.

A villámfelhőknek, valamint a lesujtás helyén a földnek, hogy mily magas feszültségű villanyossággal kellett bírniok, megítélhetjük azon távolból, melyben az explosio történt; mert az útás távol, nem tekintve a légminőség és sűrűség csekély változásait, a villanyfeszültséggel egyenes arányban van. Már pedig a villámfelhők hazája, mint több jeles természetbúvár kísérleteiből tudjuk, a tenger színétől számítva, m. e. 220 metertől 4870 meter *) magasságig terjed ki; és a körlég ezen régióiból kigyózdó pályafutással száll le hozzánk ez áldani és rombolni egyaránt képes égi tűz. A villám valamint a villanygép szikrái, hogy mért választják röptükben a szik-szak alakú utat? e kérdésre a természetben még nem képes kielégítő feleletet adni.

Arago háromféle villámokat különböztet meg, nevezetesen: 1-ső osztályuak szerinte azok, melyek igen éles szélekkel határozott tűzsugárt képeznek, kicsinyben a villanygép vezetőjéből kipattant szikrához hasonlítanak, s néha két- sőt három ágra szakadnak a több mérföldnyi tért befutnak. Színük gyakran fehér, gyakran bíborveres, violaszín vagy kékes. Egyik felhőből a másikba cikáznak; olykor-olykor a felhőből a földre, vagy evvel közvetlenül érintkező tárgyra lepattannak. — S ez eset mondatik tulajdonképp villámcsapásnak.

*) Mérjük már valahára mi is a bécsi mértékek helyett ezzel, és ennek szulotteivel. A francziáknak mind suly- mind folyadék- mind hosszsmértékeik egyaránt a meteren alapulnak; mindannyian magukat ezért is, de még a kényelmes elosztásnál fogva is ajánlják. És ne segítsük építeni az egymástól száma nélkül különböző mértékek bábeltornyát! — Egyebiránt 1 meter kevesebb több 38 bécsi hüvelyknél. Kézlő.

2-ik osztályu villámok azok, melyeknek fényük nem összpontosul egy határozott sugárrá; hanem az égboltozatát s a felhőket részben vagy egészben egy pillanatra megvilágítják. Színük veres, kékes vagy violaszín; fényük nem oly élénk, mint az 1-ső osztályuaké, hasonló a vezető testek hegyén kisugárzó villanyos fénynyalábéhoz.

3-ik osztályba teszi *Arago* azon villanyozta jelenségeket, melyek égháborukor tűzgömb idomban, kisebb nagyobb, de mindig észlelhető sebességgel hullnak a föld felé. Közülök némelyek a földdeli érintkezéskor mint ruganyos labdák visszapattannak, és több kisebb tűzgömbökké szakadnak; néha iszonyu dörgéssel, néha ismét zajtalanul elenyésznek; azonban a közelükben eső testekre mindenkor a valóságos villámsujtás következményeivel hatnak. A villámok e fehér hollói habár igen ritkán mutatkoznak is: mindazáltal azok létezése, s villanyos tulajdonsága hitelt érdemlő adatok nyomán kétségtelen, — noha az efféle villámok képződéséről még eddig semmi ismerettel sem bírunk.

A tiszta, felhőtlen égen a láthatár közelében gyakran látunk néma villámokat. Ezek a természetűdösök összevágó véleménye szerint tulajdonképpen nem villámok, hanem a láthatár alatt végbe ment égháboru villámainak lég-tűkörképei. (Joggal nevezhetnők tehát az efféle tümenyeket *villámásoknak* = villám mása). Az ezeket eredményező valódi villámoknak azonban dörgése a nagy távolság miatt nem juthatván el hozzánk, innen van a villámások zajtalanúsága. E magyarázat annál valószínűbb, mert tapasztaltott, hogy ott, hol a villámások mutatkoztak, ezekkel egyidejűleg a megfelelő környékben mindenkor égháboru tört ki. Tagadhatlan azonban, mikép nemcsak a láthatár közelében, hanem a tiszta felhőtlen égboltozaton, a zenithben is, észleltettek már villámok. E körülmény azon nézetet látszik igazolni, miszerint a villanyossággal tülterhelt légkörben, a felhők közvetlen szereplése nélkül is, alakulhatnak villámok.

A villám az utjában eső minden léget szerfölött megritkit; de ez, amannak távoztával, természetes rugalmasságánál fogva, okozott üres tért azonnal siet betölteni, s ekkép a villámpálya egész hosszában hanghullámok támadnak, melyek valósággal minden ponton egyszerre, egyidőben (vagy legfőkébb 0,001 m. percz alatt) történt durranásokban nyilatkoznak. Mindazáltal, hogy mi nem egy pillanatra terjedő egyes durranást, hanem változatos moraju dörgést hallunk, e körülmény helyes felfogása tekintetéből, tegyük meg a következő egyszerű kísérletet, — melyre *Hooke* *Róbert* első vonta a természetűdösök figyelmét:

Ugyanis egy egyenes vonalban állítsunk fel egy sor lövészt, egyiket a másikól egy egy meter távolságra; magunk pedig foglaljunk helyet a sor végén, az első lövésztől szintén egy meternyi távolban. Ha most egy adott jelre mindenik lövész ugyanazon pillanatban fegyverét kisütötte: mi, dacára az egyszerre történt kisütéseknek, a lövéseket huzamos dörgésszerű ropogásban fogjuk hallani; mert a hang, először a hozzánk legközelebb álló első, aztán a második, harmadik stb. egyéntől hathat egymásután halló-érzékünkre. Minthogy pedig a hang egy m. percz alatt 340 meternyre halad: tehát világos, hogy ha az előbbi renddel felállított sor 340 lövészt foglal magában, egy m. perczig tartó fegyverdörgést kell hallanunk, — és két m. perczig tartót, ha 680 lövész állított fel. Ismételjük a kísérletet azon különbséggel, hogy csupán minmagunk változtatván meg helyünket, álljunk meg azon vonal valamely pontján, mely a lövészsor közepére függélyes; ha most a fegyverek egy pillanat alatt kisütöttek, legelőször a két középső lövészt egyszerre, majd ezét szomszédját, s így tovább páronkint, s végre a két szélsőt fogjuk hallani; a hang most is dörgésszerű, mely természetesen annál hatályosabb és huzamosabb leend, minél közelebb foglaltunk állást a függélyes vonalon a lövészekhez. Végre ha lövészeinkből kört alakítunk, és magunk a kör középpontjában állunk, az egyszerre történt lövések egész összegét egyidejűleg — mint egy iszonyu hatályos durranást — fogjuk hallani; mert minden egyes lövés egy időben jutván a fülbe, a hatás rövid, de kell, hogy annál nagyobb legyen.

Ki e körülményeket kellőleg figyelembe veszi, és meggondolja, hogy a villám idestova kigyózza kanyarogva sokszor több mérföldre terjedő tért befut: az, a dörgésnek hosszantartó, majd gyengülő, ismét erősülő, egyszóval, minden hangváltozásait magának nehézség nélkül kimagyarázhatja. A régibb iratokban a dörgés sajátosságai magyarázatánál a főszerep a viszhangnak tulajdonít-

tatott; de ma már a dörgéseknél annak szerepe, csak másodrendűnek tekintetik; mert a mi sik pusztáinkon egy 45 m. perczig tartó dörgés változatos moráját, csupán a viszhang rovására számítani, kissé bajos dolog.

A villámcsapás romboló hatása eléggé ismeretes, azért csupán annyit jegyezek föl még záradékol, mikép a lesujtó villám már adta jelét azon rendkívüli erejének, melyszerint pillanatnyi idő alatt az egész épület tetőt nemcsak teljesen szétrombolni képes, hanem — hasonlólag egy fellobbanó akna műveletéhez — a légbe is röppitheti. *Arago* a villámroli jegyzeteiben fölemlíti, miszerint egy 27,000 kilogram (48 mázsa) sulyra becsült kőfal a villámcsapás következtében helyéből két meternyre vándorolt. A villám a százados tölgyet, sőt az öt-erdők évezreddel daczoló fát is szétforgácsolja; köveket elmorzsol, sziklátat felhasából, és darabjaikat szerte szórja. Izzó leheletétől a gyulékony testek rögtön lángba borulnak, — csekélyebb mennyiségű fémek megömlenek, sőt gőzzé válnak; szótatára megreped a bérc szirtkebele, és megrendül a földnek minden lakója. A földszínen, ha homokos, vagy más ömlithető talajba csapott, ezt haladásának irányában maga körül megömlíti, ennek következtében bizonyos üvegnemű falzattal bíró, gyakran több felé elágazó csőalaku nyílás képződik. A villám e csővei átmérőben 2—5 centimetryni, és hosszúságban sokszor 9—10 meternyi tért foglalnak el. És ez végső művelete a villámnak, itt enyészik el testi és lelki szemünk elől; ez a sir, mit a szilaj, félelmes tűzsugár izzó kezével önmagának ásott, s itt nyugszik a földben, ki született az égben; hadd is nyugodjék békével!
Bankos Károly.

A pestiek kirándulása Triesztbe.

(Jun. 19.—23.)

„Tengerre magyar!”

Ezelőtt harmincz esztendővel is, ha Pestre utazott a debreczeni polgár, előbb helybenhagyta családját; annak rendje és módja szerint végrendeletet csinált, hogy ha vagy Milfai vagy Pap Andor oda talál ütni, hol legrágyabb a feje, a testvérek a házon, meg a réten, meg a szőlőskén össze ne kapjanak; vagy ha a feneketlen sárba fulad, halotti bizonyítvány nélkül is osztozhasanak. Most egészen másképp áll a dolog.

Egyik ismerős meglátja a másikat az utcán s azt mondja neki: „Jó lenne pájtás a tengert megnézni.” „Mernyre van ide?” — kérdi a másik. — „Körülbelül 100 mérföld” — mondja amaz. „Nem bánom!” — mondja a fölszólitott s elmennek szépen a komlókertbe, megvacsorálnak a nem legjobb eledelekből két-két porcozt, vacsora után a vasutra a budai pályaudvarban, hogy megtekintsék azt a roppant nagy vizet, melynek tenger a neve s melyhez képest a nagy Balaton olyan, mint a Károlykaszárnya mellett a piczi kártyaházacska, melyet a gyermek játékszerűl készít magának.

Ezt a csodát a vasut teremtette, melynek az a jó tulajdonsága van, hogy sebes futtában abrakolja meg azt a kis fát és szénét s rohanva iszsa meg azt a sok vizet, mire a menéshez szüksége van. Urnapiján este 8 óra után körülbelül 1200 magyar ember, asszony és leány ült vasutra a budai pályaudvarban, hogy megtekintsék azt a roppant nagy vizet, melynek tenger a neve s melyhez képest a nagy Balaton olyan, mint a Károlykaszárnya mellett a piczi kártyaházacska, melyet a gyermek játékszerűl készít magának.

Lett volna még hat annyi utazó is; de nem volt már kocsi, mely fölvegye őket; meg attól is tartott a vasuti igazgatóság, hogy a közbeeső apró állomásokon, nem igen akad majd elég enniváló oly sok, az utban kiéhezett gyomornak.

Budapest lakói közül több ezren gyülekeztek a pályaudvarba, hogy az indulás perczében lelkes éljenben törjenek ki s üdvözlötüket küldjék a szép, nagy, szabad tengernek, mely hullámaival a tulsó part örökzöld narancslegetei csokolja.

Budától Nagy-Kanizsáig az éj dacára mindenütt néptömegek, néhol fáklyákkal, másutt zenével várták az érkezőket, hogy bucsuhangjuk és üdvözlötök a budapestieké közé vegyüljön. Az utasok minden állomáson lelkesen viszonzották az üdvözléseket. Komárváros közelében két vigyázatlan ló botanizált a hajnali szürke homályban; gyepekutatási föladatuk hihetőleg a vasut tulsó felén ujjabb felfödözést reméltetett velök, de biz ezek martyrjai lettek a hajnali botanizálásnak. Épen akkor mentek keresztül a vasuton, mikor a senkinek és semminek ki nem térő mozdony érkezett.

Egy hatalmas zökkenést éreztünk minden kocsi-
ban, a vonat megállt s mikor az okát tudakoltuk, a vezető-
k jelenték a két lö szerencsétlen sorsát. Még Triesztben is látszottak
vérvonatai a ke-rekeken az éjjeli katasztrófának.

A hajnal pirja gyönyörű stajer tájakat tárt szemünk elé.

Pettauban, a hogy úgy, reggeliztünk volna; a kávé nagyon
rosz volt, az szent igaz, a bor sem tartozott a jók közé, a papiros
tálakra tett hideg hus és sódarnál szintén ettünk már jobbat éle-
tünkben; de a magyar embernek meg van az a jó természete, hogy
mindenért kárpótolja a szíves barátság, melylyel adják. Pettauban
zenével fogadták az érkező vonatot, a zenészek a mi kedvünkért
csárdást tanultak be, a pályaudvar sok-sok lobogóval és cimerekkel
volt díszítve s ezek okozták, hogy a valóban nem jó reggeli
mindenkinek izlett.

Pragerhofban kellemesen lepelt meg a több száz lelkes ajak-
ról dörögő hatalmas éljen, melyet a vonat érkezékor hallottunk.
Kitekintve a kocsi-
ból, egy század császár huszárt pillantottunk meg a pályafő mellett lóhá-
ton. Olyan csinosak, olyan
délcegek voltak e derék
honfitársaink; még a ne-
mes állat is, mintha érezte
volna gazdája örömet, alig
volt négy lábon megtart-
ható; mindkét lábra ágas-
kodott. Fia-
taljaink kiug-
ráltak a kocsi-
ból s egy
percz mulva egy-egy hu-
szár nyakába borult egy-
egy utas s a kézszoritás-
nak és testvéri ölelésnek
csak akkor lett vége, mi-
dön a cse-
netyű indulásra
intett.

Kölcsönös éljenzés
után, melyből a legna-
gyobb rész a derék kapi-
tányt illette, ki megengedé-
ző fainak, hogy honfitár-
saikat üdvözölhessék, to-
vább indultak a vonatok.

Az ugynevezett sty-
riai Svajcz, mely Czillitől
Laibachig nyulik, bámu-
latra ragadja a nézőt me-
redék szikláival, a hegyek
tetején álló templomaival,
s az a szomorú kötenger,
melyet Karstvidéknek
mondunk, nemkülönben az
adelsbergi barlang annyira
szépek és nagyszerűek,
hogy ismertetésüknek a
jövő számban külön cik-
ket szentelünk.

Most csak annyit, hogy
a laibachiai örömet üdvözölték volna a magyar vendégeket,
de fegyveres csendőrök akadályozták őket, hogy a pályaudvarba
jöhessenek. Attól tartott talán a laibachi Kreisvorstand ur, hogy
ha meglátják szép magyar öltönyünket, mindjárt abba bujnak
ők is, nagyja apraja, férfia, asszonya, örege és ifja.

Kevés-
sel a továbbindulás előtt, nem tudjuk a Kreisvorstand
ur szíve lágyult-e meg, vagy a laibachiai tettek kerülést, elég az
hozzá, megtelt bizony a pályaudvar szépségesen és árvalányhajás
uraink ugyancsak osztogatták a laibachi szép szüzeknek a pusztá
kedves fűszálait a találkozás emlékeül.

A vonat megindulásakor viszonzásul egy gyöngye „hurrá!” t
koczkáztatták a jó laibachiai, melyet a miénk eléggé hangos él-
jennel viszonzottak.

A laibachi ebéd, ha ugyan ebédnek nevezhető, olyan gyarló
volt, hogy szólni is alig érdemes róla, ha csak azt meg nem
írom, hogy egyik másik tul-
érzékeny hazánkfiának nagyon zokon
esett a rögtön-fizetés követelése a pincérek részéről. Ezt pedig

nem lehet ám rossz néven venni olyan helyen, hol 1000-nél több
ember étkezik nagyon rövid idő alatt. Mikor indulásra cse-
ngetnek, a legjobb lelkű ember is fizetés nélkül a faképnél hagyja a rögtön
nem érkező pinczért, semhogy a vonatról elmaradjon, 8—10 pin-
czér pedig néhány percz alatt nem szedheti be a pénzt mind az
ezer vendégtől.

A szomorú partvidék után nagyszerű kárpótlásul szolgált a
Nabresinán túl élénk társulat Adriának végtelenbe nyuló hullám-
síkja. A kíváncsi utazók ajkára, kik közül alig egynehány látott
még tengert, a bálulás lelkes éljént csalt s a lenyugvó nap suga-
rai, melyek ezüsttükörré változtatták a sötétkék tenger vizét, a
tulpart szebb és boldogabb tájaira vitték ez üdvözletet.

A trieszti pályaudvar és környékét e tengerparti város la-
kosságának ugyszólván fele foglalta el.

Minden rangú és rendű ember a milliomos bankártól a sze-
gény fachinoig sietett üdvözölni a magyar vendégeket, kik tömör
sorfalak közt jutottak a vendéglőkbe és magánzállásaikra.

Az utcák, melyek,
közben legyen mondva aj-
tónagyságu gránitlapokkal
kővezék, szintén megtel-
tek emberekkel. Az erké-
lyekről és ablakokból a
hölgyek néztek le az érke-
zőkre s kézzel és kendőlo-
bogtatással viszonzták a
magyar urak fővegemele-
sét. Az indóházzal szem-
közt az előkelőbb bankárok
diszfogatai állottak, me-
lyekből a legszebb hölgyek
szintén „Hozott Istent”
intettek az érkezők felé.

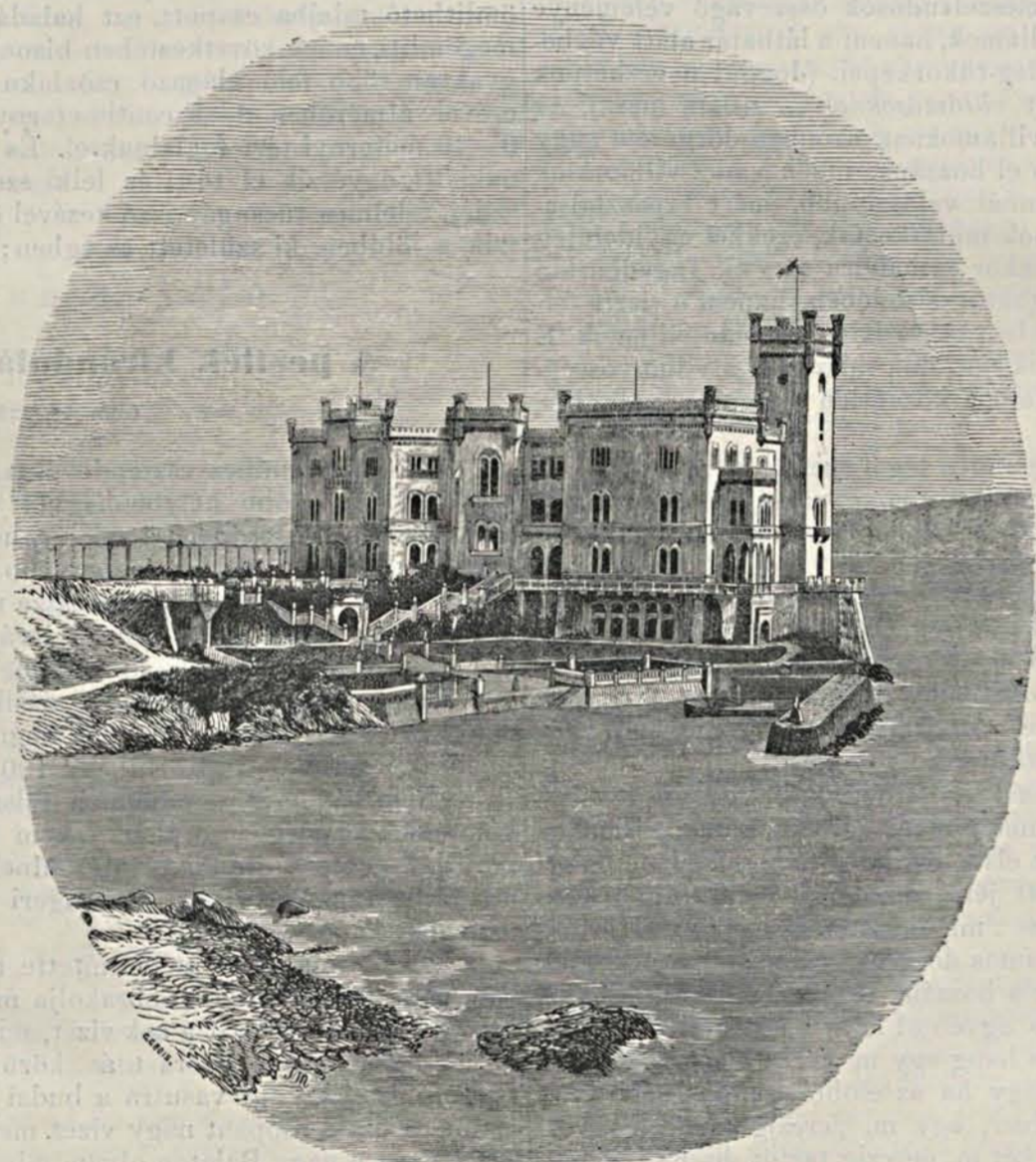
Trieszt szabad kikö-
tővel megáldott kereskedő
város Szinkör alakban tá-
gas hegylejtőhöz támasz-
kodik, a szőlők és kertek
sötétzöld köpenyében bur-
kolva, Európa tájainak
egyik legszebbike.

Rendes lakói száma
72,000, de ezek száma 10
—20,000 id-gennel mindig
szaporodik.

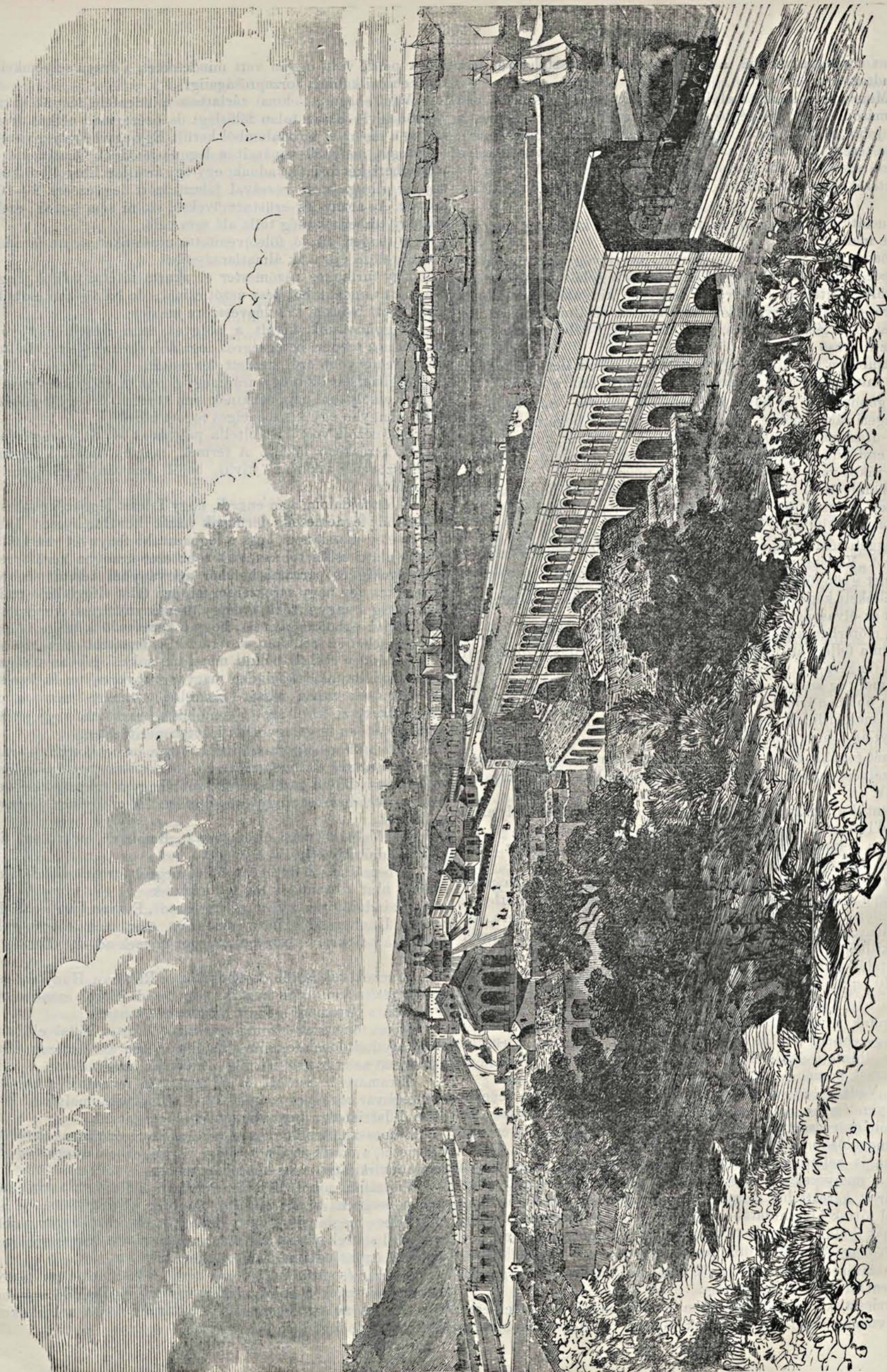
A kávéházak előtt
minden égalj és minden or-
szág lakójával találkozunk
a hosszú, vékony, savanyu-
képű gyapjúlortól az el-
hizott bőbugyogós törö-
kig, a szikrázó szemű spa-
nyoltól, a szálas, harczed-
zett montenegróitól, a szöke,
fehérbőrű hollanditól a
göndörfürtű szercecsenig.

Sajátságos benyomást tesz a szemlélőre a kikötő elláthatlan
árbozzerdeje; azok a roppant nagy hadihajók, melyek a kétemele-
tes házakkal vetélkednek magasságban és hosszúságban; a lórések-
ből kikandikáló ágyutorkok, a torony-magasságra nyuló árbozok,
melyeken a tengerészek úgy szaladgálnak föl alá, mint a mókus a
fa tetejére; az ezer meg ezer tengeri állattal bővelkedő halvásár,
hol akkora rákot láttunk, mint nálunk egy-egy süldő-malacz s ak-
kora tekenősbékát, mint egy hizott sertés, de olyan piczit is, mint
egy négy ujkrajczáros rézpénz, hol a tengeri pókot, tengeri csikot
árujják; aztán a gyümölcsvásár, melyen a narancs, citrom, füge
boglyaszámra áll, hol mindezekből egy-két ujkron lehet kapni da-
rabját — mindezek bámulatra ragadták az ezüstgombos, nagy fo-
kossal érkező táblabíró urambátyámat s azokat a szemenszedett, tü-
zes magyar gazdasszonyokat, kik nem ijedve meg az ut fáradalmi-
tól, velünk jövének, hogy perczünket rövidékké, megjelenésünket
kedvessé varázsolják.

Megérkezésünk után átöltözve azonnal színházba mentünk,

Miramare.

Trieszt város, a vasúti pályafőtől tekintve.

vette azon csapat, hogy megbetegedvén reá, rövid idő alatt meg is halt, özevegy több árvaival legnagyobb inségben maradt; ezen szomorú esemény a lapok útján közöltetvén, nem sokára utánna tudósítást kap az özevegy, hogy fájalmának némi enyhítésére az özevegy anyakirályné által ajándékozott 500 pfg. felvételére, Szent-Iványi Anzelm úrnál Patvarezon jelenjen meg; képzelhető, hogy a nem is reményelt szép ajándék mennyire enyhíté a gyám nélkül maradt szerencsétlen özevegy lelki és testi fájalmait.

A verőcei házakban sok helyen két család, sőt némelyiknél három is lakik, mindazáltal többnyire jó egyetértés, és békeségben; ritka háztulajdonos, a kinek csak egy szobája volna, több van olyan, kinek két, három szobája is van, a hol az egyik illően van bebutorozva; nem ritkán találni festett szobákat is; — az újabb épületek most már cserépfedeleket nyernek, és nagyobb szerű ablakokkal láttatnak el, csak az ár, hogy tűz ellen kevés van biztosítva, ámbar módjában volna, az egész községnek biztosítani épületeit, mi egyre-másra — már azon kedvező helyzetnél fogva is, hogy a Duna közel van, a helységben két vízpuska létezik, és sok ház cseréppel van fedve — bizonyosan csekély % mellett volna eszközölhető.

A közönséges földművesek házaival Verőczen több nagyobb szerű épület és lakház is létezik, nevezetesen: a) a kath. lelkész laka a templom mellett, egészen cserépfödél alatt, 4 szoba, konyha és kamrából álló — a Duna-felé nyíló ablakokból igen messzire terjedő gyönyörű kilátás van, melyhez hasonlót alig lehet találni. — b) Ref. paplak, szintén az ő templomjuk mellett, 3 szoba, konyha kamra és istállóból, egészen cserépfödél alatt. E szerény lakból ép olyan a kilátás, mint birtoklójának jövedelme — azaz igen csekély. — c) Urad. erdőmester laka, a Duna mellett, 5 szoba, 2 konyha és kamrából álló, egészen cserépfödél alatt, czélszerűtlen régi gerendás épület; azt mondják, hogy hajdan pálinka-égetőház volt, később tisztii lakká alkalmaztatott. d) Urad. sörház, nagyszerű épület, egészen cserépfödél alatt. e) Urad. kocsma, valamint ez, ugy melléképületei is mind cseréppel fedve, kár, hogy az urad. legalább két vendégszobát nem csináltat hozzája. — Ezekon kívül két iskolaház, jegyzőlak, mérszáros, kovács és pástorok háza, urad. dézsmaház, téglakészítő háza, és nagyobb számú kézművesek és magánzók háza, többnyire cserépfödél alatt. Kis-Maros felé vezető úton van egy csinos kápolna is, a bold. szűz tiszteletére, a m. század negyedik tizedében uralkodott dóghalál megszüntének emlékeül emelve; van benne csinos oltár minden szükséges készülettel ellátva, az oltárképen a b szűz, sz. Rókus, Rozália, Fábiana és Sebestyén vértanúk vannak festve. 1826. évben történt megújítása alkalmával csinos toronnyal és 56 fontos haranggal ékesített fel.

Van Verőczen az uradalomnak nagyszerű tégláégetője, hol nem csak téglák, hanem jóféle cserépsindelyek is nagy mennyiségben készítettnek; — E f. évben pestiek egy magánzó házat kibérelvén, azt fazekasműhelynek alkalmazták, és e mellett szintén cserépsindelyeket is készítettnek, és Pestre szállítják.

Közszénbánya is létezik a verőcei határban, melyből már nagyobb mennyiséget halmoztak rakásra — de a vállalkozók sorban megbukván — a munkálatot félbehagyták; az volt mondva: hogy a közszén még nem elég érettségű, s csak jóval keverve lehet használni; az ott maradt készlet nagyobb részét, cigányok és falusi kovácsok hordták szét.

A Duna bátán a helység alatt van három malom, egy a helység tulajdona, kettő magánzóké; továbbá a gimpi-csárda és Mizazi-féle kastély közelében van két patak-malom, az egyik 3, másik 2 köre, s egy az örlés dolgában is kedvező állása van a verőcei lakosságnak.

Még a verőcei földművelők életmódjáról akarok néhány vonást megemlíteni: a földet és rétet bírók szorgalmasan dolgozzák tulajdonukat, de már ha papnak, tanítónak, jegyzőnek, vagy a községnek dolgoznak, az ökrök lusták, az ekevas csak horolja a földet, a kasza, sarló életlenek — szóval: igen keservesen esik nekik az ingyenmunka; — azért czélszerűbb volna, ezek iránt velők kiegyezni, és napisoros munkát fogadottakkal végeztetni. Azok, kik földet nem bírnak, többnyire szőlőműveléssel foglalkoznak; egyéb iránt van Verőczen, valamint a szekereseinek folytonosan kő- és fafuvarja, ugy a kézimunkásoknak elégséges foglalkozása; számosan hajóznak, a Duna mellett hajók rakásával foglalkoznak, ezenfelül a kőbányában, téglaháznál, és vasutnál folytonosan van dolgot, ugy

hogy a magánzók néha drága napszám mellett sem kapnak szőlőkbe munkást, ha csak a napszám mellett élmezéssel vagy borral nem látják el.

De a milyen fáradhatlan szorgalommal dolgoznak a köznepok, olyan mulatva töltik a vasár- és ünnepnapok délutánjait; míg az éltesebbek borozva kártyáznak, vagy tekeznek, addig a fiatalok tánczozal töltik az időt, ugy, hogy sokszor a korcsmákból egyenesen a munkához, s nem nyugalomra mennek; hogy aztán nem megy a dolog ugy, mint kellene, az bizonyos, de ki tehet róla, mikor ez már bevett szokás... még a nőnem részéről is ritka a kivétel.

Továbbá tavasz kezdetén, de leginkább böjti vasárnapok estvéin a fiatalság a faluhoz közel eső magaslatokon tüzet rak, és abba száraz tölgy, de leginkább bükkfából készült kis karikákat (ők *sajbák*nak nevezik) melyek közepén lyukkal vannak ellátva — tüzesít, és midőn már egészen lángol, egy pálczára szurja, s egy a földre fektetett deszkadarabon csusztatva — ezen felkiáltással: „Sajba, sajba, kié legyen ez a sajba? Kálmán Katié, vagy Magyar Anné?” — többnyire kedvese nevét említi — a légbé dobja; ha szépen magasra száll, megtapsolják, de ha rosszul sikerül eldobása, kinevetik, és holmi élceket szórnak a megnevezett hajadonra. Hogy ezen mulatságot távolról az illető, s érdeklött lányok kémlelik, sőt bugdosva hallgatónak — azt tán említeni sem kell. — Ezen mulatságot leginkább német helyeken gyakorolják; Verőczerre meglátszik, midőn a két Dunántuli bogdányi fiatalság szórja a tüzes karikákat, mi sötét esteiken igen jól veszi ki magát.

Fonóházak nincsenek helységünkben, itt leginkább szokás, hogy a szomszédasszonyok egymást esténként megkeresik, és együtt fonogatnak; azért a fiatalság nem igen alkalmatlankodik, mint magyar helyeken szokásban lévő fonóházaknál, hanem mindenik eljár választottjának lakására; van ugyan eset, hogy egy leánynek több szeretője is van, ugy viszont a kitünőbb lánykakat többen keresik meg, de azért közmulatságok alkalmával az egymást közelebből érdeklők, többnyire együtt tánczolnak.

Lakodalmi szertartások, főleg a reformatusoknál még most is egész teketoriával mennek véghez; röviden megérintem: Igen ritka eset, hogy a legény maga kérje meg választottját, hanem két nevezetesebb egyéniségből álló küldöttség megy a leányhoz, és szónoklattal adják elő küldetésük célját, mire nem az apa, v. anya, hanem a lány részéről kiállított násznagy — hasonló hosszúra vont beszédben felel, elején többnyire kitérő, s tagadó forma a válasz, de végre összeegyeznek, a házassági pontokat megállapítják, azután egy kevés étkezés, de annál több borozás után szétmennek. Ezt követi némokara az eljegyzés, vagy is az ugynevezett *kendőlakás* — hasonlóan sokat kell a násznagyoknak beszélni, hogy a reá következő lakomát kiérdemelhessék. — Eljegyzéskor határozatják meg az esküvő napja, mit közönségesen nagyszerű lakodalmat fejez be. Ha ügyes a násznagy, az esküvőt megelőző kikerés, vagy inkább az arának a szülőktől bucsuzása igen érdekes jelenet; megemlíti ugyanis, a gyermek születésétől a jelen ideig mennyit kelle a szülőknek, s főleg az anyának, szenvedni, míg leányát fölnevelé, s most midőn már oly korba lépett, hogy szorgalmas munkálkodása által tartozásának egy kis részét leróhatta volna, kénytelen őt másnak átengedni, s még azon vizsgálatása sem lehet alapos, hogy ezen nagyszerű áldozat után nem fogják-e újabb gondok anyai szívét szomorítani? — sat.

Most már nem ritka eset helységünkben, a törzsökös magyar és a német eredetűek közti nősilés, de annál ritkább a kath. és ref. közötti egyes házasság.

A néhány év óta Verőczen létező „halottas társaság“ tagjai — kik minden temetéshez 10 krral járulnak — a közvidékiekkel együtt most már közel 800-an vannak; a megholtak utódai minden temetéshez 60 új főt kapnak. A fölzet, részint más hasznos czélokra fordítottatik, vagy az alapítókéhez csatoltatik, melyből egy pár száz forint mindig készen áll, hogy a szükségét azzal rögtön lehessen fedezni. — Ezen czélszerű intézet minden tekintetben méltánylást és utánzást érdemel, főleg faluhelyeken, hol akár hány eset van, hogy midőn a család közül valaki meghal, egy krajczár sincs a háznál — milyen jól esik ilyenkor, ha az illetők azonnal 60 fttal rendelkezhetnek; csak az ár, hogy sokan ezen szép összeget, mivel könnyen jött, tulzott cifra temetés — de leginkább költséges halotti torokra használják.

T Á R H Á Z.

Levelek a londoni kiállításról.

XIII.

(Folytatás.)

London, június 10-én.

Az osztrák kiállítás tanítási részében méltó feltűnést okoznak a bécsi egyetem nagyhirű és lángeszű tanárának, soproini születésű *Hyrtl Józsefnek* anatomicus praeparatuma. Ezt persze csak az ilyen magam-féle doktor-ember tudja igazán nagybecsülni, de azért a laikus sem tölti el kevésbé imádatlalt a természet, és csodálattal az említett nagy férfiú iránt. Tudvalévő, hogy e kitünő anatomus az európai muzeumok legnagyobb részét, még a törököt is, nagybecsülni és páratlan praeparatumaival látta el az emberi és összehasonlító boncztanból, s hogy a maga nemében az első. Nem ereszkedhetem itt tüzetességekbe, mik a nem orvos olvasót ugy sem igen érdekelhetik, hanem inkább a fölötti örömmennek adok itt kifejezést, hogy *Hyrtl* ismét jóvá tette azon kárt, mit a horvátok okoztak muzeumában, Bécs bevételé után 1848-ban. Az atyafiak nagy dühösen berohantak, a nagy üvegeket, melyeknek spiritusában injiczeált fejek, lábak és fülek voltak fölakasztva, minden előítélet és undor nélkül kiitták, mintha csak afféle szerémi gugyi lett volna.

A kiállított praeparatumok közt hosszú sorát látjuk vagy száz állatfaj hallszervének, kezdve a legalsóbb bőregéren föl egész az emberig. Első látatra ugy hasonlítanak egymáshoz, hogy föl nem foghatjuk, a nilusi ló és a zenész miért ne birhatnának egyforma finom hallással. *Hyrtl* azonban azon véleményben van, hogy labirintus között roppant különbség áll fenn, s csak a költő fanfaziájának bocsátható meg, ha Arion lantja elragadja a kék tenger delineit, mint ezt Herodot oly szépen megírta. Igy föszt meg bennünket a természettudomány aranyos illúzióinktól, s csak néha ad kárpótást egyes regényességekkel, mint a milyen regényes, például azon történet is, mely által *Hyrtl* — közvetve bár — birtokába jutott a hyppopotamus-embryo fülének.

Hyrtl, Siamba utazó francia barátját *Chauveaut*, a híres természettudóst még utazása előtt kérte meg arra, hogy ha egyszer szerét ejtheti, ilyen hyppopotamus-embryo fülcsekét küldjön neki. A barát igen genialis módon váltá be ígértét. Meghallotta ugyanis a siami király, hogy rengetegekbe francia doktor utazik, maga elé parancsolá, hogy közszenyét gyógyítsa meg, mely bajban felséges tagjai zajos ifjúságának keserű édeségei folytán szenvedni kegyeskednek. Ha meg nem gyógyítja — lábai elé rakják tudatlan fejét. — *Chauveaut* gyorsan fölálta magát. A zsír, gondolá magában, hathatós gyógyszer e bajban és ezenkívül — hopp, meg van!

Nem tudom, akkurát így beszélt-e, hanem körülbelül ilyen formán lehetett.

— Óh nagy király, kinek nagysága előtt a rhinoceros is tehetetlen bolhává törpül, ki bőlesebb vagy az elefántnál és derekabb a tevénél, bajdóbból én kigyógyítalak, ha egy terhes hyppopotamus szalonájából készíthetek nagyszerű lábaidra és hatalmas kezeidre irt.

A siami fölségnek sem kellett több. „Hé, korhely nép, mars vadászni országom valamennyi vadonaiba és meg legyen a terhes hyppopotamus, különben a fejedet veszem és száz pálczát csapatok rátok“ stb. stb., mint ezt már a siami szójárásból mi is ismerjük.

Elejtettek a nagy marhát. *Chauveaut* a zsirjából hamarosan összecsinált valami fastromot és az öreg hyppopotamus méhéből kivágta azt a pici hyppopotamuskát. Az első elküldte a fekete királynak, a kis csikót vagy borjut meg a derék *Hyrtlek*. A király fölgyógyult és a hyppopotamus-embryo füle ott pompázik e perczen a londoni világkiállításon egy nagy keretben, s csak kevesen tudják, mi uton került az oda.

Ausztriában mindig voltak ügyes anatomicusok. Igy emlékszik *Hartmann M.* egyről, ki saját édes atyját praeparálta. Szegény deák lévén több muzeumnak dolgozott s ez okból mindig sok spiritus volt szobájában. Egy napon meglátogatta őt atya s ott nála hirtelenül meghal. A szegény deáknak nincs elég pénze, hogy apját tisztességesen eltemettesse s jobb sorsának várandóságában nemzójét egyelőre borszeszbe fekteti. De a jobb sors nem jött el s a borszesz egyre fogyott, mert folytonosan kellett azt fölszaporítani s attól kezdett már tartani, hogy atya egyszerre csak — szárazon fog maradni. Mi tévő legyen már most? A természettudós szkeletirozza atyját s könyves szekrényében fölállítja. Kevés időre rá kiment valahová a hegyek közé botanizálni; lakásán barátja marad, ki igen tudós nyelvülvár volt, a természettudós szobájában és nyomorúságában osztozkodott. Az anatomicus távolléte alatt egy angol colléga lép a szobába, ki nagyon sajnálja, hogy a természettudóst otthon nem lelheti s hogy anatomicus helyett philologust talál. „Mily gyönyörű szkelet! kiált föl s irigyen hozzáteszi: „Mily boldogok önök itt, bővében vannak a legjobb s legzebb szkeleteknek, míg mi Angliában még drága pénzen sem szerethetünk magunknak! Mindinkább belemélyed a gyönyörű váz nézésébe s végül ajánlatot tesz a nyelvülvárnak. „Adja el nekem e csontvázat!“ A szegény tudós fületét vakargatja, tán napok óta nem laktott jól; még egyszer megvakarja fület és barátja atyját jó aranyguineákért eladja. Az angol bepakolja a vázat és boldogan viszi el magával Albion ködös földjére. A hazatérő természettudós hült helyét találta

atyjának; de azért a barátság továbbra is fönmaradt a két tudós között Igy járhatunk még holtunk után is. Az ember szinte fél meghalni, én leg alább őrizkedni fogok tőle.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az osztrák gyufák roppant furórét csinálnak a kiállításon. Ausztria e tekintetben csakugyan nagyot haladt, csak el ne felednék azt, hogy az első gyufát magyar ember, *Rómer* találta föl Bécsben.

A kova — aczél — tapló már a bojtár és csész embereknél is fölösse kezd válni egy idő óta. A tüzszöbe „masina“ van téve, azt veszi elő s avval gyujt rá. Hogy a kén egész gyulékony, már ezt ezeltől több ezer évvel tapasztalák Sodoma és Gomorra lakosai s ugy látszik, ez idő óta nagy tekintélyben áll e guanyag.

Magam is jól emlékszem azon időre, midőn apró üvegekbe ütögették a kénés szálat, hogy tüzet csináljanak. Büdös volt, a mint ez csak az ilyen kis üvegből kitelhetett. Ma már illatos, minden színben játszó, csinos faragású gyufákkal birunk s e tárgyban legalább nem tulzás, ha azt mondjuk, non plus ultra.

Holnapután a kiállításon jelen lévő leghíresebb művészek és művésznők, *Joachim, Jaell, Lind Jenny, Rubinstein, Laub* stb. hangversenyt rendeznek az *olassországi népiszkoldk javára!* Képzeltető, sajátképp nem is képzelhető, hogy a nevezett művészek és a czél mennyi közönséget fog az *Exeter-halba* csábítani.

Daczára annak, hogy *Lind Jenny* én kelt, hogy mennyi nép volt a kiállításon, az *epsomi futtatáson egy milliót tulhaladó* embertömeg volt jelen, mely között 12 *fégyvertelen* policemont tartotta fön a legpéldásabb rendet! Hogy fél ez a gyáva angol! Másokat csak puskával, szuronyal lehet féken tartani — ugy, a hogy.

Magyarországból igen sokan vannak itt s ugy érzik magukat, mint otthon — ezeltől husz évvel.

Dr. Tökés.

A pesti egyetem ujjaalakításának évünnepe.

Mult szerdán ünneplé a magyar kir. egyetem Mária Terézia által lett ujjaalakításának 82-ik évfordulóját azon ünneppélyességgel, melyet a legközelebb lefolyt 15 év alatt, az akkori viszonyok folytán, mellőzni volt kénytelen. Az egyetemi templomban tartott ünneppélye istentisztelet után, melyen az egyetemi tanács, a tanári karok, az egyetemi tanulók, ezenkívül a magyar tud. Akademia s a kir. tábla küldöttei is, jelen voltak, a menet az egyetem nagyobbik dísztermébe vonult, hol mindenekelőtt az ifjúság dalárdája elzengete a Kölcsy Hymnusát, mire az egyetem igazgatója, *Pauler Tivadár* a szószékre lépett, s kitünő ékesszólással emlékszedtet tartott, melynek tárgyát a pesti egyetem története képezte.

Miután a szónok elmondá a Pázmán Péter által Nagy-Szombatban alapított egyetemnek Mária Terézia által Budára történt áttételét, kiegészítését és javadalmakkal gazdagon lett ellátását, majd később Budáról Pestre történt áthelyezését, — kimerítőleg felelt azon kérdésre: ha vajjon ez intézet megfelelt-e a jogos igényeknek s az alapító szándokának, vázolván annak befolyását ugy tudományosságunk, mint irodalmunkra, s elősorolván egy sereg nagynevű férfiut, kik mind az egyetemen nyertek oktatást, s itt vetették meg alapját jövőndő nagyságuknak. Az intézet virágzó állapotának föltüntetéséül megemlíté, hogy a jelen évben az egyetemi tanulókna eddig még soha el nem ért összes száma majd 2000-re rug. Megragadó szavakkal emlékezett meg a legutóbbi évtizedről is, mely időköz alatt egyetemünk eredeti szervezetéből kivetkötve, az alapító szándékának többé nem felelhetett meg, sőt mi több, az sem engedtetett meg, hogy az intézet, legmagasb alapítója iránti háláérzetét addig szokásban volt ünneppélyességgel nyilváníthassa.

Ezen, nagy tetszéssel fogadott beszéd után, Vécsey Tamásnak a szokott formások szerinti tudorá avatása következett; majd *Konek*, a jogi kar dekánya lépett a szószékre, s éljenzés által többször megszakított beszédben azon tévelt fejtegette, hogy a természetben nincs nyugvás, s hogy azért a legközelebbi sajnós viszonyok közt lefolyt 10 év sem veszett el az egyetemre nézve, minthogy e tudományos intézetünk, mióta hatáskörének ujlog visszaadott, kettözött tevénséget fejtett ki, s különösen az egye-sülés szelleme jelentékeny lépéseket tett előre. Szónok azután jelenté, hogy a jogi kar részéről *Turjevich József*, kir. tanácsos, s a jogi kar egykori tanára és dekánya; s *Farkas Imre*, sz.-felhívári püspök; a bölcsészeti kar részéről pedig *Williger József*, kegyesrendi kormányzósegéd, felszázados tudoroknak nevezettek ki. A kinevezettek közül csak egy volt jelen, *Williger*, ki új tudori oklevélet mélyen megilletőve vette át az igazgatótól s megható szavakkal köszönte meg. Ezután szónok jelenté, hogy a *Pauler Tivadár* által kitüzött két rendbeli, 8—8 aranyos jutalmakra igen szép eredményel történt a pályázat, a jog- és államtudományok köréből merített feladatra 11, a természettudományi kérdésre pedig 8 pályamű érkezén be.

A jog- és államtudományok köréből kitüzött kérdést *Fekete Ferenc* jogász és *Frankl Vilmos* növendékkap egyformán kitünő sikerrel oldták meg, miért is a jutalom köztük megosztott; ez utóbbi azonban saját részéről lemondván, azt a legközelebb kitüzendő jutalomhoz kérte csatoltatni.

A többi 9 pályázó — kettő különösen kiemelve — szintén dicsőre méltattatt. A természetudományi kérdésre beküldött 8 pályamű közt *Vég-helyi Dezső*, 4-ed éves jogás műve találtatott legjobbnak s így a jutalomra legérdemesebbnek; ezenkívül *Csiki József*, 2-od éves orvosnövendék dicsőretet nyert.

Végül az ünnepélyt az egyetem dalárdája zárta be, elzengvén az „Isten áldd meg a magyart!”

Irodalom és művészet.

— (A „Növélők”) melynek előfizetési felhívását egyik mult számunkban adtuk, jövő féltévben különösen meg fogja érdemelni a magyar hölgyvilág általános pártolását. E lap eddig is leggyakorlatibb értelemben felelt meg női divatlap feladatának; nem csupa merő vers- és novellagyűjtemény, de valóságos szaklapja volt a nőnemnek, divat, pipere, házi gazdaság, nevelés, erkölcs, életbölcsesség, étészet, kertészet stb. tartalmasan kezelt becses rovatai által. Jövőre pedig azáltal, hogy a külföldi 60—70 ezer előfizetőt bíró divatlapokéhoz hasonló munka, minta-rajzokat is ad, tökélyülése még nagyobb fokot éri el. Jelen első számának divatképe valóságos műlap, melyhez e nemből hasonló még Rohn műintézete nem állított elő.

— („Nefejelek a társadalom kertjéből.”) Ily cím alatt megjelenendő két kötetnyi beszélygyűjteményre hirdet előfizetést *Friebeisz Ferencz* 2 f. jával, mely a „Nefejelek” szerkesztőségéhez július végeig küldendő be.

+ (Zombory Gedő „Fény és árny”) cím alatt megjelenendő történeti beszélyekre nyit előfizetést 1 ft. díspéldányban 2 f. jával. Az előfizetési határidő jul. 15-ig terjed, mikorra a pénzek szerzőhöz Szatmárra beküldendők. Az egész tiszta jövedelem egy, Szatmáron felállítandó *Kölcssey-szoborra* van felajánlva.

— (Göthe „Werther” című híres műve) nem sokára magyar nyelven is megjelenik, *Bajza Jenő* fordítása szerint.

+ (Hartleben „Olvasó-társaság”) megjelent a „Napoleon fénykora és hanyatlása” című munkának 19-ik része.

+ (A műgyűjtés jelenlegi kiállítás) összesen 46 műtárgyat foglal magában; ezek közt olajfestmény van 37 darab, melyeknek mintegy fele magyar művészek által van.

— (A szépségeknek is lesz közlönyük.) A gazdasági egyesület tárgybán tartott értekezletének az 16. eredménye, hogy a közlöny Lőcsén fog szerkesztetni, kiadó szerkesztő *Seeliger Károly*, lőcsői könyvtáros, a kiadandó lap szépségségi gazdasági, a felső-magyarországi bányá-polgársági, a felső-magyarországi vastermelő egyesület, és felső-magyarországi kir. bányakapitányság hivatalos közlöny legyen. A lap nyelve, a megyében divatozó három nyelv: magyar, német, tót, — a beküldőnek tetszése szerint; a lap minden héten egyszer jelenik meg.

+ (Kováry László.) Erdély jeles történetírója, a „Korunk” című lapnak nemcsak tulajdonosa, hanem szerkesztője is leendő, mire most várja a felsőbb megerősítést.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

+ (Zongorakészítők kintutítása a londoni kiállítás.) Egy bécsi lap írja, hogy csupán 4 zongorakészítő nyert érmet az osztrák birodalmi kiállítás közt Londonban, u. m. Beregszászi, Bösendorfer, Ehrhard és Streicher. Beregszászi zongoráit, a hang erejét s a zengzet összhangzatát illetőleg senki sem multa fölül.

+ (Új találmányu kocsi.) Horváth Horti hazánkfia oly kocsi talált föl, mely gőz- és lőerő nélkül mozog, s a zugligeri vasútra lenne alkalmazható.

— (Nagy szárazság a Dunafelvidéken.) Bukarestből írják f. hó 17-ről, hogy a Dunafelvidéken nagy szárazság uralkodik; a gazdák félnek, hogy ha még egy hétig nem lesz eső, minden termés kiég.

+ (Nemzéből épült ház.) Brüsszel mellett egy kalapos maga és családja számára nemzéből épített házat, e végre 23.000 óska kalapot használatán fel. A ház kerekkel ellátott falpuzaton áll s csak 72 mázsát nyom.

Közintézetek, egyesületek.

+ (A magyar tud. Akadémia) jun. 23-án tartott ülésében *Pauer J.* vonatkozva az általa Székes-Fehérvárt felalált mozaiktöredékekre, az ott létezőt basilika történetét igen érdekesen ismertette. Székes-Fehérvár 1543-tól 1601-ig volt török járom alatt. Ez év szept. 17-én visszafoglalattatott, s a törökök látva, hogy minden szabadulás lehetlen, a basilika udvarára nyomultak, melyet önmagukkal együtt légbe röptettek. Így dőlt romba e monumentális mű, aany dicsőség színhelye, több magyar király temetkező helye, s a magyar nemzet egyik legbecesebb ereklyéje. Később a török ismét elfoglalta, s a templom köveiből bástyákat épített. Az ásatásokból kintünk, hogy a basilika terjedelme hosszúságban 324, szélességben 150 láb volt, s így vetélkedett az európai leghíresebb egyházak terjedelmével. Értekező a nemzet kegyeletére való hivatkozással végzi felolvasását, mely bizonyára nem fogja elmulasztani, hogy bővebb kutatásokat tegyen azon helyen, hol a mult oly sok emlékének illusztrációja rejtvén van. — Utána *Szalay László* II. Rákóczy Ferencz bujdosása két korszakát ismertette, oly naplójegyzetek nyomán, miknek birtokába fáradhatlan kutatásai által jutott. A felolvasott naplótöredékek megbotá világitásban tüntetik fel Rákóczy jellemét s gondolkodásmódját és kiderítik közviszonyait sok részletet. Jelleméről magasztosan szól e kifejezés: „Kész vagyok, magamat tiszser is lealázni, csak hogy hazám boldogulását idézhessem elő.”

Az érdekes előadás jövőre folytatattni fog. — Ezután bejelentett *Szilágyi S.* két értekezése, melyek az illető bizottsághoz adattak át. A helytartótanács a Németországban tervezett Savigny-emléket illető fölhívást küldte át. Az Akadémia azon véleményben van, hogy a magyar nemzet áldozatkészsége hazai ügyekre olyannyira igénybe van véve, hogy e fölhívás részére alig remélhető kedvező siker.

+ (A pesti leány-árvaházat) valószínűleg még az őszön meg fogják nyitni.

+ (A magyar írói segélyegylet javára rendezendő sorsjáték terve) az egyesület részéről e napokban tétetett közzé. E szerint kibocsátatik 100,000 sorsjegy, mely 100 sorozatba osztatván be, mindenik sorozat 1000 számot foglal magában, 1-től 1000-ig jegyezve. Egy sorsjegy ára 50 kr. A húzás f. évi november 29-én leendő. A főnyereményt 12,000 ft értékű ezüst asztali-és thea-készlet képezi; a többi nyeremények száma és mennyisége a húzás megelőzőleg egy hónappal fognak közzétetni. A nyeremények, melyek a húzástól számítot három hó alatt el nem vitetnek, az egyesület javára fognak értékesítettetni. A kihuzott számok mindannyiszor visszatétetnek az illető szerencsekerékbe, miáltal lehetővé tétetik, hogy ugyanazon egy sorsjegy birtokosa több nyereményre is szert tehet. Mindenki, a ki az írói segélyegylet nemes czéjja iránt részvétellel viseltetik, fölkératik e sorsjátékban részvételre, miáltal a nemes czél elősegítése mellett értékes nyereményre is szert tehetni.

— (Losonconon nőegylet) van alakulóban; alapszabályai fel vannak már terjesztve az illető helyre.

Közlekedés.

— (A király-utcán járó társaskocsikra nézve) hatóságilag elrendeltetett, hogy e kocsiknak a nevezett utca elejétől egész a fekete sas-utcaig sehol, semmiféle ürügy alatt sem szabad megállaniok, akár azért, hogy valaki le-szállhasson, akár azért, hogy valakit fölvehessenek. Ez intézkedés az ily esetekben előfordulható balesetek elhárítása érdekében történt.

— (A Luczenbacherék negy-dik gözöse), mely teherszállító leendő, most épül Floridorfban; a derék tiszték saját szobi fiokgyárakban pedig uszályhajókat építetnek.

+ (A Dunagözhajó-társaság) azon személyszállító-gőzöseire, melyek nagyobb utazásokat tesznek, orvosokat szándékozik alkalmazni, kik az utasok szolgálatára álljanak.

+ (Távírdá-ügy.) Bécsi lapok szerint véglegesen el van határozva, hogy jövőre az osztrák birodalomban divatozó minden nyelven lehetend sürgönyöket feladni az osztrák távírdákon.

+ (Vasúttgy.) Bécsben a horvát udv. kancellárián e napokban egy küldöttség járt a vukovár-eszék-zágrábi vonal tárgyában. Mazurancics fő-kancellár megígérte, hogy az ügyet szorgalmazandja.

Mi újság?

+ (Kinevezések.) Az „Ung. Nachrichten” szerint *Suhajda* disp. orsz. törvényeségi tanácsos és *Ribáry*, helytartósági titkár a budai k. helytartótanács tanácsosaivá, *Hueber* helytartótanácsos ugyanott iradaigazgatóvá udv. tanácsosi címmel kinevezetett, *W.ber* cs. k. tanácsos és helyt. titkár pedig helytartótanácsosi címmel ruházottat fel.

+ (Névmagyarítások.) Legfelsőbb engedéllyel Engel Márton, fehérvári lakos, „Angyal”-ra, Markovics Károly, tordai gazdatiszt, „Markos”-ra, Schönberger Vilmos, komáromi lakos, „Halmai”-ra, Troll János, munkácsi lakos, „Merényi”-re s Mayerhofer Mihály, kőrösladányi orvos, valamint Lajos és Alajos fiai, „Majorfi”-ra változtatták vezetékeiket.

— (Ma Ó-Budán bucsu van;) ez alkalomból a helybeli gőzösök reggeli 5 órától esti 10-ig minden negyedórán indulnak Pestről Ó-Budára.

— (A váci-utca) tagadhatlanul legdiszesebb utcája Pestnek; annál nagyobb tisztelenségére válnak tehát azon teherhordó kocsi, melyek ez utcán is öröklék föl- s alárobognak. A váci-utcai bolttulajdonosok most hirszerint in corpore akarnak folyamodni a városi hatósághoz, hogy a mon-dott utca legalább a teherhordó kocsi elöl elzárassék. A ki petalán azt hiszi, hogy erre nincs elegendő ok, menjen egyszer a váci-utczán, midőn például történetesen egy vasrudakat szállító egyszerű rajta végig; s ha még tovább is megmarad véleménye mellett, irigyelni fogjuk herkulési idegzetét.

— (Legmagasb kézirat a halálbüntetés tárgyában.) Ő Felsége a magyar kir. kuriahoz leiratot intézett, melyben ezt megbizta, hogy egy saját tanácsot alakítsanak, melynek feladata leendő: minden, a hétszemélyes tábla által kimondott halálos ítéletnél nyilvánítani, vajjon vannak-e indokok az elítéltek megkegyelmezésére? s ha igen, tehát minő büntetéses változtatandó át a halálos ítélet? E tanács véleménye aztán a hétszemélyes tábla ítéletével együtt, minden halálítéleti esetről legfelsőbb elhatározás alá lesz fölterjesztendő.

— (A zágrábi hétszemélyes tábla) ottani tudósítás szerint, holnap, jun. 30-án kezd meg működését.

+ (Meglépetés.) A napokban a Pestre érkező vasutvonat egyik harmadik osztályu kocsiában két katona ült. Egyszer csak gyermekkirás üti meg füleiket; körültekintenek, s egy kosarat fedeznek föl egy, körülbelül 4 hónapos csecsemővel. Nyomozás folytán kiderült, hogy a kosarat siró tartalmával együtt egy nőszemély tette a kocsiába Nagy-Kikindán. A gyermek mellett a kosárban egy zsidóul írt levelkét találtak. A lelenczet ápolás végett a Rókus-kórházba vitték.

— (Artót Desirée k. a.) megígérte, hogy decemberben ismét eljő hozzánk vendéserepelni. Ugylátszik, ő és a pesti publikum megtetszettek egymásnak.

— (Aranymenyegző.) *Eszterházy Pál* herczeg s *Terézia* hgnő f. hó 10. ünnepelték családjuk körében egybekelések 50-ik évnapját.

+ (Arany- és ezüstmenyegző.) Buda-Ujlakon nemskóra egy agg szőlőbirtokos nejével aranymenyegzőjét üli; ugyanekkor a szőlőbirtokos fia nejével ezüstmenyegzőjét fogja tartani.

— (Richard abbé forráskutatás.) a budai városhatóság felszólította, fedezze föl a Svábhegyen, Farkasvölgyben és más víztelen helyeken a kutatásra alkalmas pontokat; hasonló felszólítással járultak hozzá Úrményi és Nagy József is. A kutatás mult pénteken megkezdett, következő eredményel: Úrményi telkén három helyet jelölt ki az abbé, hol forrásnak kell lenni. A többi közt a „Mátyás kutja” című forrásnak több csatorna bevezetése általi bővítését tanácsolta. A déli oldalon csak egy helyet mutatott, hol vizet lehet találni, s még ott is 80 ölnyre kellene ásni. Egy helyen kijelenté, hogy van ugyan forrás, de annyira ásványos, hogy itarla s egyéb közhasználatra egyáltalában nem való. A híres forráskutató e napokban B. Sina Simon gödöllői s ercsii urodalmaiba volt utazandó, szintén forráskutatás végett; ezenkívül több magyar mágnástól s Pécs város részéről is kapott meghívást. Az általa kijelölt helyeken hozzánkban eddig mindentűt találtak forrást.

+ (Kölcssey-ünnepély.) A szatmári ref. tanoda ifjúsága f. hó 15-én *Kölcssey-ünnepélyt* tartott. *Gyene K.* és *Bartók G.* beszédet tartottak, *Zombory Gedő* saját alkalmi költeményét szavaltá, s az önképző társulat tagjai szintén szavalással érdekesítették az ünnepélyt. Pályadíjak is adattak. Az ünnepelt költőnek szobrot is akarnak állítani, mire már eddig közel 2000 ft. van felajánlva.

— (Disponibilisek sorsa.) A Magyarországon disponibilitásba helyezett hivatalnokok kedvezményi ideje, mint tudva van, e hó végével lejár; de hogy ezentul is pillanatnyi pénzavarban ne legyenek, az „Ung. Nachrichten” szerint elrendeltetett, hogy fizetésük július hóra is akadály nélkül kifizetessék. A mi azonban a disponibilis iskolaigazgatókat és tanárokat illeti, ezeknek újabb kedvezményi év engedtetik, mely a jövő év végével jár le.

— (Nagyszerű színtársulat.) A „Hortobágy” írja, hogy *Kabán* Könyves, *Könyvesné* és *Borsodi* rantják a színeszet becsületét. Kézelebb a „Csikóst” adtak hárman, s bevettek 40 fot.

— (Az erdélyi országgyűlést illetőleg) a „K. K.” Bécsből úgy értesül, hogy az Szebenben, még pedig a jövő szeptember hóban fog összehívatni.

+ (Játékonycéllu zeneestély.) A pesti lövöldében e hó 19-én a budai léegyetek javára rendezett zeneestély tiszta jövedelme 62 ft. 50 kr., mely külön adakozások által 100 ftra egészítettet ki.

— (A Vezuv újabb kitöréséből) tartanak Nápolyban. E nyugtalan vulkán rövid időközben Pompeji tájára látát, Porticié felé pedig nagy mennyiségű hamut hány. Egy közelebbi erőszakos kitörésnek már minden jelei mutatkoznak.

— (A m.-szigeti ref. templom alapköve) f. hó 15-én tétetett le ünnepélyesen *g. Teleki* Sándor, egyházközi főgondnok által, több ezerre menő sokaság jelenlétében. Miután *Szarika József* rendes lelkész által az istentisztelet bevezetett, *Szilágyi* István, főgymn. igazgatótanár felolvasta a lerontott templom régibb történetét. A Bethlen-család kriptája is felbontatván az alap ásatásokon, az a nevezetes természeti tünemény adta elő magát *Bethlen István* holttetemenél, hogy koponyáján kívül, bár testének alakja, sőt ruházata is, meglehetősen épnek találtatott, testében csontok nem találtattak, elévülték, holott csak 120 éve, hogy eltemetettett. Ugyanez alkalommal sok ezerre menő egyének csontjai találtattak kőfalak közé rakva, mi tekintve e tér csekély voltát, arra mutat, hogy e helyen a rendes temetőn kívül még csatartérek is kellett lennie; mindezek az egyházi jegyzőkönyvben följegyeztenek.

— (A „Merrimac” páncélhajó légberüptése.) A Vas. Újság egyik minapi számában közöltük leírását s képét azon amerikai tengeri csatának, melyben a páncéllos „Merrimac” is részt vett, s a kis „Monitor” által legyőzetett; nem lesz tehát érdektelen olvasóink előtt, ha megemlítjük, hogy a „Merrimac,” azon alkalommal, midőn a szövetségesek Norfolkból kivonultak, ugyanezek által légbe röptetett. Menekülnie lehetlen volt, mert az egyetlen csatorna, mely megbirta volna, elsüllyesztett hajók által el volt toriaszolva; hogy tehát az ellenség kezébe ne jusson, a szövetségesek m. hó 11-én légbe röptették, mi oly borzasztó erővel történt, hogy a víz és föld körülé mérföldnyire megrázkodott.

+ (Gözös-elsüllyedés.) F. hó 10-én *Vevaynél* a „Hirondelle” gőzös egy sziklába ütközvén, elsüllyedt. Az utasok és a hajóslegénység szerencsésen megmenekültek.

— (Müködvölvi előadás.) A debreczeni ref. fótanodabeli joghallgatók f. hó 15-én színelőadást tartottak; előadott a „Ném meghalt” című vigjáték nagyszámú közönség jelenlétében. A jövedelem közel 300 ft., melyet a fótanodabeli önképezde saját czéljaira fog fordítani.

— (Fenyegető levél.) A „Donau Ztg.” szerkesztője postáról névtelen levelet kapott, melyben egy Bécsben tanuló, horvát hazafi „azzal fenyegeti, hogy agyonlövök, mint a kutya”, ha olvasóit arról tudósítja, hogy mint verik meg a törökök a montenegróiakat. Ugyan e levél a „Presse” és „Ost Deutsche Post” bécsi lapokat is fenyegeti.

— (Az első magyar biztosító társaság) *Sváby* Mihályt életbiztosítási mozgó ügynökévé nevezte ki.

— (Megtöbolyodás egy ölebecske miatt.) Bécsben egy öreg nő, látva, hogy a harmadik emeletéről a járdára esett ölebecskéje életét veszítette, ez esemény által annyira megilletődött, hogy azonnal téboly és dühkor lepte meg.

+ (Általános tudományos kongresszus terve.) *Bialloboczeky* tudor indítványá folytán több angol és német tudós egy általános tudományos kongresszust tervez, mely minden aug. hóban az összes emberitstudományok különféle ágainak képviselőit egybehozná. A kongresszus felváltva Európa fővárosaiban gyülekeznek s egy-egy hétig tartana. A közgyűlés feladata egyes tudományos felfedezések rendszeres helyét kijelölni s ezáltal legtekélyesebb alkalmaztatásukat előmozdítani. Az első ily kongresszus Párisban lenne, a második Londonban, a következők pedig Európa fővárosaiban felváltva.

— (Bizonytalan életbiztosítás.) Hevesről jun. 17-ről írják: A Trieszti általános biztosító társaság *Grünzweig* Bernát nevű ügynöke e tavaszon városunkban és környékén részint életbiztosításra, részint más czélokra tetemes összeg pénzket ném. ly könnyen hívóktól kicsalt és azzal odább állt. Sajnos hogy a társulat valóságos ügynöke által (*Grünzweig* valóságos ügynök volt) nem csak a részedett emberek érshényén, de a társulat hitelén is csorbát ejtett és a már jó régen feljelentett sérelmet még csak vizsgálatra sem tartja méltónak az igazgatóság. Sziveskedjék szerkesztő ur ezt becses lapjába azok számára beiktatni, kik még feltétlenül hisznek minden ügyelő ügynöknek. — *Ujváry József*.

+ (Halálhíradás.) *Kis-Kun-Halaszról Szilágyi László* ref. lelkésznek 49 éves korában történt halálát jelentik. A boldogult, mint kitünő hitszónok és erélyes, bátorlelkű pap, a prot. egyház egyik általánosán tisztelt tagja volt. Nyugodjanak békével hamvai!

— (Adakozások.) A Vasárnap Újság szerkesztőségéhez a mult héten beküldött:

A magyarországi vízkárosultak számára: Beregme gyéből a bereg-szászi egyházi kerület g. kath. lelkészei, *Koczák* Antál esperes 410 ft.

Az eddigi közlésekkel együtt a nevezett czélra beküldött összesen 2109 ft 16 kr.

A magyar írói segélyegylet számára: Rozsnyóról az evang. főgymnasium fennálló képzőtársulat tagjai által előadott színmű tiszta jövedelme, *Scheffer Gusztáv* tanár által 85 ft.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, jun. 20. Előszőr: „Az aranyparaszt.” Színmű 4 felv. *Birchpfeifer Sarolta* után fordította *Fésüs György*. A jelen darab is annyira magán viseli szerzője bélyegét, hogy ennek egyéb darabjaihoz minden tekintetben hasonlít. Ugylátszik, *Birchpfeifer* asszony föllette magában, minden darabjában önmagát ismételni. Szinte sajjáltak azt a nagy buzgalmat és készültiséget, melylyel az „Aranyparaszt” előadottat. Legjobban kiténtek: *Felekiné*, *Tóth József* és *Lendvainé*; *Szathmáryné* és *Komáromy* is jók voltak. A darab czímével sehogy sem tudunk megbarátkozni; miért kellett a „Goldbauer” szóról szóra „aranyparaszt”-nak fordítani? Aranyparasztot a magyar ember nem ismer, hanem gazdag parasztot igen. *Birchpfeifer* neve, úgy látszik, nem nagy vonzerővel bír, mert az előadásra csak csekély közönség jelent meg.

Szombat, jun. 21. *Bodorfi Henrik*, a nürnbergi színház tagjának föl-leptéül: „*Lammermoori Lucia*.” Opera 3 felv. *Donizetti*-től. A vendégének, egykor nemzeti színházunk tagja is volt. Elég csinos bariton hanggal rendelkezik. A közönség jól fogadta.

Vasárnap, jun. 22. „Az zsidó.” Színmű 3 felv. *Szigliget*-től. Hétfő, jun. 23. „*Stuart Mária*.” Szomorújíték 5 felv. *Schiller*-től. A czímszeretep *Jókainé* adta, s a szépszámú közönség számos elismerő tapsban részesíté. „*Erzsébet*” *Szathmáryné*, „*Burleigh*” *Tóth József*, „*Leicester*” *Feleki* volt, kik mindnyájan, valamint *Lendvai* és *Szilágyi* is, dicsőretreméltő buzgalommal s kisebb nagyobb szerencsével szerepeltek.

Kedd, jun. 24. „A nőnvölde” és „*Fortunio dala*” című egy-egy felvonásos operettek. Nagy közönség, jó előadás. Ez utóbbi mű méltán bír nagy vonzerővel. mert a csinos zenét és dalokat igen sikerilten adják színházunk tagjai. Hanem azt a „Nőnvölde” bátran vissza lehetne küldeni oda, a honnan hozták, a bécsi külvárosi színházba.

Szerda, jun. 25. „*A nőrulalom*.” Vigjáték 3 felv. *Szigliget*-től. Csütörtök, 26. Előszőr: „*Sarolta*.” Vig opera 3 felv. Szövegét írta *Czanyuga József*, zenéjét *Erkel Ferencz*.

Budai népszínház.

Jun. 20. „*Fips*.” Vigjáték 1 felv. „*Szerelm* és örökség.” Vigjáték 2 felv. *Szigeti József*-től. Ez utóbbiban a vén huszárt *Partényi* páratlan természetességgel, szép alakítással személyesítette. *Flóra* szerepe nem *Libera*, *Gizellának* való.

Jun. 21. „Falusi egyszerűség.“ Vigjáték 4 felv. Töpler után fordította Nagy Ignéz.

Jun. 22. „Szinházi bohóság.“ Bohózat 3 felv. Morländernek egyetlen sikerült, s a német közönség előtt igen kedves parodiája. A népszínházban sem téveszti hatását, kivált a ballet, melyet Vincze, nőnek öltözve, nagy ügyességgel tánczol. A szereplők közül Simonyi érdemel kitüntetést.

Jun. 23. „Angyal és daemon.“ Vigjáték 3 felv.

Jun. 24. „Az ördög naplója.“ Vigjáték 3 felv.

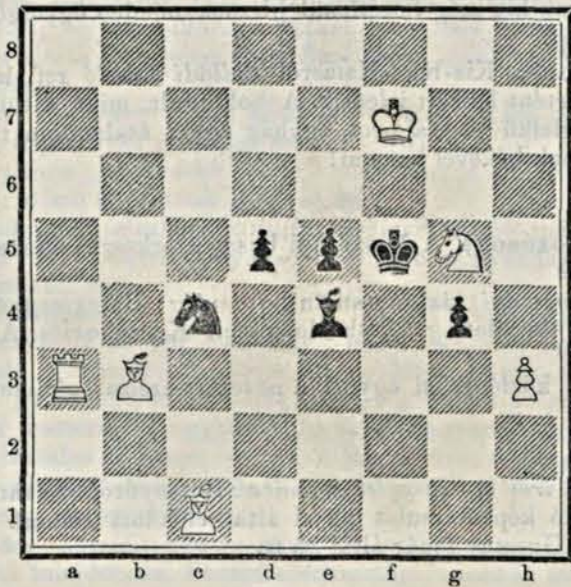
Jun. 25. Előszór: „Fogság és szerelem.“ Gr. Batthyány Julia új, 1 felvonásos vigjátéka. Ezt megelőzte „Angolosan“ vigjáték 2 felv. A jól választott, s még jobban előadott fordított darab kárpótolta némileg az új eredeti vigjáték unalmait, melyben a jó akaratnál egyebet alig dícsérhetünk meg.

Jun. 26. Népelőadásul: „Kemény Simon hősi halála.“ Kisfaludy Károly 2 felvonásos szomorujátéka. A népszínház, a kétheti időközbe sem várva, díjmentes előadást tart, tudva, hogy legalább lesz, ki előtt játszani. Ez, az igazgatótól a mily szép, a részvétlen közönségre nézve ép oly meglepő.

SAKKJÁTEK.

131-ik számú feladvány. — Szalay Sándortól (Sz. Mihályon)

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 5-ik lépésre matot mond.

26-ik számú játszma.

PAP DEZSŐ és W. között. — Pesten, 1859-ben

Világos (W.)	Sötét (Pap.)	Világos (W.)	Sötét (Pap.)
1) e2-e4	e7-e5	9) Hb1-d2	0-0
2) Hg1-f3	Hb8-c6	10) Vd1-e2	Bf8-e8
3) Ff1-c4	Hg8-f6	11) Hd2-e4	Ha5-c4:
Sötétnek e harmadik lépése a rá követ-			
kező húzókkal, először a berlini mesterek:			
Bledov, Hanstein és Bilguer között volt di-			
vatban; azért az ily kezdetű játszmát „Ber-			
lini megnyitás“-nak nevezük.			
4) Hf3-g5	d7-d5	12) d3-c4:	Hf6-e4:
5) e4-d5:	Hc6-a5	13) Ve2-e4:	f7-f5
Sötét H d 5: lépésére Világos H-f 7:			
lépéssel nyer, mint azt Bilguer tüzetesen ki-			
mutatta.			
6) d2-d3	h7-h6	14) Ve4-e3	e5-e4
7) Hg5-f3	Ff8-d6	15) Hf3-d4	f5-f4
8) 0-0	Fc8-g4	16) Ve3-b3	f4-f3
Sötét, előnyös állását, melyet Világos 11-ik			
lépése által nyert, erőlyesen zsákmányolja ki.			
17) g2-f3:	Fd6-h2:	17) g2-f3:	Fd6-h2:
18) Kg1-h2:	Vd8-h4:	18) Kg1-h2:	Vd8-h4:
19) Kh2-g1:	Fg4-f3:	19) Kh2-g1:	Fg4-f3:
20) Hd4-f3:	Vh4-g4:	20) Hd4-f3:	Vh4-g4:
21) Kg1-h2	e4-f3:	21) Kg1-h2	e4-f3:
és nyer.			

A 126-ik számú feladvány megfejtése.

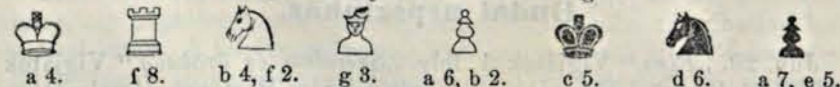
(Weisz J. A. tanártól Budán.)

Világos.	Sötét.
1) Fg1-h2:	tetszés szerint,
2) Be4-d4:	tetszés szerint.
3) B-vagy F-+	

Helyesen fejtették meg. Nagy-Marján: Beóthy Maris. — Veszprémben: Fülöp József. — Török-Szent-Miklósban: Frauki A. — Pesten: Üselkő György. — Nagyváradon: báró Meszéna István. — Parabutyban: Rothfeld József. — Jánosiban: Keszler István. — Alsó-Vályon: Kallos Károly. — Kun-Sz.-Miklósban: Bankos Károly. — B.-Ujvárosban: Kovács Lajos.

XXVIII. sz. feladv. — Reimann Frigyesztől (Königsbergben).

E feladvány a „Berlini sakk-újság“ múlt decemberi füzetében jelent meg, s onnant a párisi „L'illustration universel“-be vándorolt át, mindkettőben mint 4 lépéses. Mi azonban, mint 3 lépésre megfejthetőt adjuk át olvasóink vizsgálatásainak.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6081. Nagyszőlős. L. T. A régibb kézirat a kellő perczben előkerült. Újabb küldeménye által tanusított megelőző szíveségét, köszönettel vettük.

6082. Sárospatak. Dr. S. J. Az új czikk megérkezett annak idejében e helyen jelentettük. E napokban a levél második része, kiadó-hivatalunk mostani nagy elfoglaltsága daczára is, el lesz intézve.

6083. Janó-föld. T. J. Csupán a czikk terjedelme ellen van most kifogásunk. Bizza ön ránk és az időre, hogy e bajon, ha lehet, segítsünk.

6084. Las Casas halála. Gyeuge magyarságban szenved. A fordítás békóit viseli kezén, lábán.

6085. Fehérvár. Besületes, jó érzésű magyar polgárember irhatta, hanem a verseléshez bizonyosan már szent István korában is (kit a verselő meg akart tisztelni) már, jobban értettek. Kár az ilyenek az idők s a postapénzt veszteteni, kedves atyáink! 6086. Gulás Miska stb. Ezek is oly szép versek, hogy a ki írta, megérdemlé azt a fenyegetést, a melylyel versében a „babáját“ ijesztgeti, mondván:

„Majd estére, majd későbbre

„Pár csoktot kapsz heventébe.“

6087. H.-M.-Vásárhely. Sz. Á. E napokban indul levelünk.

6088. Szatmar. Sz. F. A Wesselényi életére vonatkozó kalandot szívesen vesszük. A művek időszakonként következni fognak.

6089. Emberbaráti szózat. Teljesen birja elismerésünket, de mint pusztán alkalmi műnek alig szoríthatunk számára helyet.

6090. Décs. P. F. Az új küldemény kezünkhez érkezett s várja, hogy kellően felszerelve, a közönség színe elé léphessen. A rajtot metszik.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros. naptár	Izrael. napt.	Nap-		Hold-	
				kelet	nyug.	kelet	nyug.
Junius—Julius		Jun. (6)	Tha.	6.	6.	6.	6.
29 Vasár.	E3 Pé. és P.	E2 P.P.	17 G3 Bert.	1 Tham	4 8	7 59	6 18 9 8
30 Hétfő	Pál eml. Lucz	Luczia	18 Leontin	2 Lucz.	4 8	7 59	7 19 9 33
1 Kedd	Theodoz. ap.	Tibód	19 Jun. Jud.	3 Tham	4 8	7 59	8 27 9 55
2 Szer.	Sarlós B. assz.	Otto	20 Methodius	4 Otto	4 9	7 59	9 35 10 17
3 C.öt.	Kornél püsp.	Kornélia	21 Jul. vért.	5 Korn.	4 10	7 58	10 45 10 38
4 Pént.	Ulrik p. Bert.	Berta	22 Oszéb	6 Berta	4 10	7 58	11 57 11 2
5 Szomb.	Vendél, Vilm.	Vilma	23 Agrippa	7 44.S.	4 11	7 57	1 9 11 29

Holdnegyed: Első negyed 5-én, 12 óra 6 percz reggel.

TARTALOM.

Simor János, győri püspök (arezkép). — Kántor halála. Balogh Zoltán. — Érted sirja. Soós Miklós. — A villámok. Bankos Károly. — A pestiek kirándulása Triesztbe (2 képpel). Kempelen Győző. — Verőcze és vidéke (vége). — Tarhaz: Levelek a londoni kiállításról. XIII. (Vége). Dr. Tökés. — A pesti egyetem ujjaalkításának évünnepje. — Irodalom és művészet. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Uj előfizetési hirdetés!

VASÁRNAPI UJSÁG
POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi első félévi folyama junius végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. féléves előfizetőinket, hogy előfizetéseiket idejekorán megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

1862-ik évi második félévre postán küldve vagy Budapestén házhoz hordva:

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok együtt félévre (jul.—dec.) 5 ft. — kr. Csupán Vasárnapi Ujságra félévre (július—december) . . . 3 „ — „ Csupán Politikai Ujdonságokra félévre (július—december) . . . 2 „ 50 „

Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. — A penzes levelek bérmentése kériük. — Pest, juniusban 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt)

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

27-ik szám.

Kilenczedik évi folyam.

Pest, julius 6-án 1862.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1/4 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Képek a hazai népeletből.

Azon feltűnőleg méltóságos alak, melyet jelen rajzunk mutat, a hazai vidéki városok és helységek általánosan ismert gyakori vendége s a cigányipar egyik kitűnő képviselőjét tünteti elő, a kinek neve: kolompár-czigány.

Ennek mester-sége abból áll, hogy rézkatlanokat készít s azokat falukra s vásárookra viszi eladás végett, vagy ha úgy parancsolják a körülmények, a repede zett üstöket megfoltozza, a behorpadtakat kiegyengeti stb., s ezáltal a gazdaszonyok takarékságának egyik hatalmas előmozdítójává lesz. — Ezen kolompár-czigányok — mint az élet után másolt rajzunk is tanusítja, rendszeren szép termetű, vállas emberek, szabályos arczczal, melynek középből horgas orr tolakodik előre, de a sok lovaglástól többnyire löcslábuak.

Ruházatuk a kóborló atyafiakénál sokkal tisztességesebb s némi jobblételet, felsőbb rangosztályt árul el; többnyire fekete posztóból készül s igen hosszú mellényből s bőszerű magyar nadrágból áll. — A mellényen igen gyakran ludojásnyi ezüst gombok láthatók, sőt a csapat szószólójának, főnő-

Képek a hazai népeletből: XXII. Kolompár cigányok. — Ujházy F. vázlata után Jankó J.

kének, vagy mint különben nevezik, cigánybíró-nak (vajdának), megkülönböztetés végett sokszor nagy ezüst bunkóju botja is van.

Ez utóbbi azonban most, midőn az ezüstöt a papiros oly nagyon hátraszorította, már sokkal ritkábban fordul elő, mint azelőtt, midőn még sürüen pengett a huszas.

A milyen gondot fordítanak a férfiak magukra, oly keveset gondolnak külsejökkel feleségeik, kik többnyire elhanyagolt, lompos öltözetben láthatók.

Ezek többnyire négyen-öten járnak együtt hazalni, s főmesterségük ott, a hol könnyenhivőkre találnak: a varázslás, kártyavetés, szerencsemondás. Egymást segítik, sőt gyakran ürügyül is használják arra, hogy a házak belsejében némely holmikat maguk számára eltüntessenek. Azt a szerencsétlenséget, a mi ilyen esetek után szokta őket elérni, minden titkos mesterségek daczára sem tudják maguknak előre megjövendölni — a mi még nem nagy fokára mutat a műveltségnek, okosságának és előrelátásnak.

